EMEK

22 Eylül 1969

TİP SAHİPSİZ DEĞİLDİR

11

HO Şİ MİNH

1914 yıllarında Londra'da mutfakları süpürürken ilk defa temasa geldiği marksizm, ta 1969 yılında halkına son mesajını yayınlayana kadar, bütün hayatına damgasını vurmuştur. Fransız sosyalist partisine girmesi, Tours kongresinde Lenincilerin tarafını tutması, III. Enternasyonal'in ilk yöneticilerinden olması, Hindiçini Komünist Partisi'ni kurması ve 1941'den başlayarak ölünceye kadar halkının kurtuluş savaşlarına önderlik etmesi, hep, küçük hesapları reddeden, tutarlı bir marksizmin aydınlattığı eylemlerdir.

Gerçek devrimciler, öğütlerinden çok, eylemleriyle örnek olurlar. Ho Şi Minh, yüce kişliği önünde dost düşman herkesin saygı ile eğildiği, gerçek bir devrimci idi. Onun hayatı, eylemleri, bütün sosyalistlerin ders almaları gereken değerli bir kaynaktır.

Kısa bir yazı çerçevesinde, Ho'nun bize verdiği derslerin dökümünü çıkarmak elbette imkânsızdır. Burada yapılmak istenen şey, özellikle Türkiye sosyalistleri açısından çok önemli görülen bazı eylem ilkelerine ve karakter özelliklerine parmak basmaktır.

Ho Şi Minh'i belirleyen şey, 1890 yılında, Kuzey Vietnam'ın ufak bir köyü olan Kiem - Lien'de doğması, hiç evlenmemiş olması veya 3 Eylül 1969'da Hanoi'de ölmesi değildir. *Hayatı boyunca on beş kadar isim* değiştirmiş olan, ince vücutlu, derin bakışlı bu Vietnamlıyı Ho Şi Minh haline getiren şey, belli bir dünya görüşünü kendi kişiliğinde somutlaştırabilmiş olmasıdır. Ho, herşeyden önce, sosyalizm için sonuna kadar tutarlı bir mücadelenin biçimlendirdiği bir semboldür.

Ho, hiç bir zaman, bugün bekleyeyim, yarın ortaya çıkarım dememiş, dünyayı yurt, bütün emekçileri kardeş bilip, nerede gerekli olduysa orada savaşmıştır. Fransız Komünist Partisi'nden Çin Komünist Partisi'ne kadar çeşitli cephelerde savaşmış, böylece, sosyalist enternasyonalizmi kendi hayatında gerçekleştirmiştir. Ve enternasyonalizmi tamamen benimsediği içindir ki, tam bir yurtsever olabilmiş, Vietnam halkının en büyük hizmetkârı olma mertebesine ulaşmıştır.

Ho'nun bütün hayatı, marksizmin şu büyük gerçeğinin teyidinden ibarettir : insan, sosyalist olduğu ölçüde, antiemperyalist, milli kurtuluş ve bağımsızlık taraftarı, enternasyonalci ve yurtsever olur. Enternasyonal'in (Komintern'in) ilk yöneticilerinden birinin, aynı zamanda, tarihin kaydettiği en zorlu milli kurtuluş savaşının önderi olması basit bir raslantı değildir. Bu durum, gerçekten tutarlı bir marksizmin tabii sonucundan ibarettir.

Ho Şi Minh, sadece ilkelerden taviz vermeyen bir devrimci değil, aynı zamanda, her türlü dogmatizmi reddeden bir yönetici idi. Aslında bu davranış, marksist ilkeleri marksist bir biçimde anlamanın zorunlu sonucudur. Zira marksizme göre, teoriyi ve ilkeleri gözetmek ilk şart ise, ikinci şart, eylemin, somut durumun somut tahliline dayandırılmasıdır. Ho, dogmatizm hakkında uzun nutuklar çekmemiş, fakat kendi eyleminde, bu tutumun baş düşmanı olmuştur. Örneğin, hayatının büyük bir kısmını silâhlı mücadeleyle geçirmiş olmasına rağmen, sosyalist mücadele sadece silâhlı olur gibi bir dogmaya hiç bir zaman kapılmamıştır. Fiiliyatta da, daima, ancak barış yolu kapandığı zaman silâha sarılmıştır. Fransızlara karşı 1945 - 1947 dönemi ve Amerikalılara karşı 1954 - 1960 dönemi bunun delilleridir. Dogmatizmi reddeden bu tutumun son göstergesi, savaşın devam etmesine ve Çin'in muhalefetine rağmen giriştiği Paris barış görüşmeleridir.

Ho'nun dogmatizmden ne kadar uzak olduğunu gösteren diğer bir örnek, o kadar başarı sağlamış olmasına rağmen kendi mücadele modelini başka şartlardaki ülkelere kabul ettirmeye kalkışmamasıdır. Ho, kalıp almayı reddettiği gibi, kalıp giydirmeyi de reddetmiştir. Bunun içindir ki, Vietnamdaki eşsiz mücadele, sosyalizmi bölücü değil, birleştirici olmuştur. Bu tutum, gerçek enternasyonalizmin ifadesidir. Yoksa, enternasyonalizm, diğer sosyalist hareketlere kendi görüşünü kabul ettirmek için zora başvurmak, bunları bölmek ve hele, her türlü aracı kullanarak farklı görüştekileri yıpratmak demek değildir. Ho'nun tutumu, sadece ilkelere sağlamlıkla bağlılığın değil, aynı zamanda, her türlü dogmatizmin ifadesidir.

Ancak, Ho Şi Minh'in büyüklüğü, marksist ilkeleri tutarlı ve dogmatizmden uzak bir biçimde hayata geçiren bir politika izlemesiyle sınırlı değildir. Ho'nun bize verdiği en değerli derslerden birkaçı da, kendi kişisel hayatını düzenleme tarzında saklıdır. Ho demek, özel karakter haline gelmiş devrimcilik demektir.

Bu karakterin ilk büyük niteliği fasılasız eylemdir. Hayatının kısa bir panoraması bunu açıkça ispat etmeye yeter. Ho Şi Minh, yirmi yaşında muço olarak Vietnam'dan ayrılmış, Fransa'ya gelmiş, çeşitli işlerde çalışarak bir süre kendi yolunu aramış İngiltere ve Amerika'ya yaptığı gezilerden sonra, 1917'den itibaren Paris'e dönerek ölümüne kadar sürecek bir sosyalist mücadeleye atılmıştır. Ho, Paris'te Parya adında, sömürgecilikle savaşan bir dergi çıkarmış, Fransa'daki Sosyalist partiye girmiş, bu partinin leninist bir parti haline gelmesi için ön saflarda çalışmış, 1924'te Moskova'ya giderek Komintern'in yöneticilerine katılmış, bir buçuk yıl sonra Çin'e geçmiş, burada Komintern'in temsilcisi Borodin'e yardım etmiş, 1930'da Hindiçini Komünist Partisi'ni kurmuş, Japon işgalinden sonra Çin'in güneyinde üslenerek işgalcilere karşı savaşmış, 1945'te Vietnam Cumhuriyeti'ni kurmuş, Fransızların saldırısı üzerine 1947'den itibaren gerilla savaşını başlatmış, 1954'te Fransızları yenerek Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ni kurmuş, kurtulan kuzey topraklarında sosyalizmi inşa etmeye girişmiş, 1960'tan sonra ise Amerikan saldırısını göğüslemiş, ülkesinin binlerce ton bomba yemesine rağmen saldırgana boyun eğmemiş, azimli ve sabırlı bir mücadeleyle Amerikan emperyalizmini kökünden sarsmış ve nihayet, yurttaşlarını mücadeleyi sürdürmeye çağırarak ölmüştür.

Bu devrimci karakterin ikinci büyük niteliği direnme azmidir. Ho, eylemini, kolay olduğu yerlerde değil, gerekli olduğu yerlerde sürdürmüştür. Dünyanın üçte birini sosyalist hale getiren elli yılı aşkın mücadelelerde, yenilgilere ve zorluklara karşı daima direnmesini bilmiştir. Ho, eline silâh almakla, defalarca hapse girmekle, ölüm mahkûmiyetlerine göğüs germekle kalmamış, aynı zamanda, kendi vücudunun zaaflarını da yenmeyi başarmıştır. 1931 - 1932 yıllarında, Hong Kong'daki İngiliz makamları tarafından veremden ölüme mahkûmdur diye hakkında rapor verilen, zayıf yapılı, veremli ve kalp hastası bu Vietnamlı, yetmiş dokuz yaşına kadar mücadele edecek azmi kendinde bularak, gerçek devrimciliğin mazeret kabul etmeyeceğini bize göstermiştir.

Ho'nun karakterinin, özellikle üzerinde durulması gereken bir üçüncü niteliği, alçakgönüllülüktür. Giyiminde kuşamında olsun, özel hayatında olsun, Ho, daima, halkının basit bir bireyi gibi yaşamıştır. Bu kıratta bir önder olmasına rağmen, Vietnam'da kişi putlaştırmasına raslanmamasının esas nedeni budur. Ho, her türlü başarıyı daima kollektif eylemlere mal etmeye itina etmiştir. Vietnam'da, Ho'nun fikirlerini özetleyen kitaplar ezberlenmez, resimleri her tarafa asılmaz ve kitleler onun heykelciklerine huşu ile sarılmazlar. Vietnamlı, onu bir ilâh olarak gördüğü için değil, sadece «Ho Amca» sını sevdiği için herhangi bir dergiden kopardığı resmini duvarına asar.

Ho Şi Minh, daima kollejyal bir yönetim uygulamış, iktidarı kendinde toplamayı reddetmiştir. Fransızlara karşı zaferden sonra, 1955'te, başbakanlığı Fam Van Dong'a bırakmış, 1960'ta ise parti genel sekreterliğinden ayrılmıştır. Son yıllarda devlet ve parti başkanlığı gibi, gerçek iktidarın toplanmadığı mevkilere geçmiş ve ancak saygı duyulduğu için fikrine uyulan bir basit rehber olmayı tercih etmiştir. Bu yönetim tarzı sayesinde, etrafında, Vo Nguyen Giap, Fam Van Dong gibi büyük liderler yetişmesine imkân sağlamış ve hazır bir kadro olduğu için, ölümü, Vietnam'daki devrimci mücadeleyi tehlikeye sokmamıştır.

Vietnam dilinde Ho Şi Minh, «aydınlatan» demektir. Ho devrimcilikle özdeşleşmeyi başardığı için, bu isim bir sembol haline gelmiştir. Sosyalistlerin görevi, verdiği derslerle aydınlanmak için gözlerini dört açmaktır. Onun ışığı, sosyalistlerde yansıdığı sürece var olacak, Ho Şi Minh yaşamaya devam edecektir.

İNTİ PARADO ÖLDÜ

Che Guevera'nın Bolivya gerilla hareketindeki sağ kolu İnti Parado, geçenlerde bir polis baskınında, elindeki bombanın erken patlaması sonucu ölmüştür.

Ölümünden bir hafta önce, bir demeç vererek, Guevera'nın ölümüyle kesintiye uğrayan Bolivyadaki gerilla hareketinin yeniden başladığını ve bu devrimci mücadelenin emperyalizmin ülkeden kovulup sosyalizmin kurulmasına kadar süreceğini söylemişti.

İnti Parado 15 yaşından beri sosyalist mücadelenin içinde bulunmuş, yılmaz bir devrimciydi.

TERS YÖNDE POLİTİKAYA GİREN SENDİKACILAR

Sosyalist akımın yarattığı ortamı tersine çevirmek isteyen açıkgöz siyasiler, sendikacıları bu düzen hesabına politikaya sürüklemektedirler. Bu siyasiler gerçekte sendikacıların politikaya girmelerine karşıdırlar. Ama, bu sökmeyince sendikacıları işçilere karşı politikaya çekmektedirler.

Halkı ezenlerin büyük numarasıdır bu, canına okuduklarının candostu geçinirler. Bir zamanlar dine karşı gelenler, sonunda dini kendi hesaplarına kullanır olmuşlardır. Bir zamanlar matbaa makinasından korkanlar, sonunda matbaa makinasını halk'a karşı kullanmışlardır. Bir zamanlar sendikalara can düşmanı kesilenler, sonunda sendikaları soygun düzenlerinin aletleri haline getirmişlerdir.

Bizde sendikaya karşı durulmuştur. Sökmemiş, greve karşı durulmuştur. Sökmemiş, sınıf şuuruna karşı durulmuştur. Bu, şimdilik bir ölçüde sökmektedir.

Beri yandan, daha düne kadar «partiler üstü sendikacılık» diye tepinen sendikacılar, oltadaki milletvekilliği yemine takılıvermişlerdir:

Umarız ki, kendi sınıflarına karşı politik eyleme giren bu sendikacıların bir kısmı, zamanla, ne yaptıklarını.. gerçekte ne yapmaları gerektiğini anlayacaklardır.

Ayrıca, bu sendikacı vurgunu, bir taraftan işçileri aldatma oyununu sürdürürken bir taraftan da «partiler üstü sendikacılık» hikayesine, ister - istemez, son verecektir. Sendikacı, hem filanca partinin adamı olacak ve hem de «partiler üstü sendikacılık» tan dem vuracak, sökmez bu.

Ecevit, bu kimselere «halk önderleri» diyor. Bir kimsenin halk önderi *olması için, bütün yüreği ile bütün düşüncesi ile* halkın kurtuluş davasına atılması lazımdır. Ve bu davada fikir ve eylem planında, halka öncülük etmesi lazımdır.

Oysa, bu sendikacılar bugün gerçekte mühre ördeğe benzemektedirler. Bilindiği gibi, mühre ördekleri sularda avcılar hesabına vıraklatılır. Onları gören - duyan yaban ördekleri sulara konar ve avcılar tarafından vurulur. Bizim sendikacıların yaptıkları da buna benzemektedir. Sendikacı olarak kapitalist partilere girmektedirler. Hesapta, işçiler, içinde sendikacıları gördükleri partiye oy vereceklerdir. Böylece, sendikacıları göstererek işçilerin oylarını alan partiler de, işçilere karşı bir düzeni sürdüreceklerdir. Ecevit, günün beş vaktinde, şu kadar sendikacıyı *seçilecek sıralarda partimizin listelerine kondurduk diye* boşunamı laf etmektedir.

Benzetme belki boş değil ama, maalesef, yerindedir. Herşeye rağmen, bu söylediklerimiz sendikacıları kırmaktan ziyade *uyarmak gayesini gütmektedir.*

Sendikacılar politikaya gireceklerdir. Girmemek budalalıktır. Ancak, çıkarcıların düzenbazlıklarına alet olmak için politikaya girmek başkadır, işçi ve diğer emekçi sınıfların kurtuluşunu sağlamak için *politikaya girmek başkadır.*

Politika, ya halkı aldatmak için ya da halka hizmet etmek için yapılır. Çıkarcı sınıfların partileri, politikayı halkı aldatmak için yapar. İşçi sınıfı partileri ise, politikayı halka hizmet için yapar.

Sendikacılar sosyalist partinin ötesindeki partilere giremezler. Girmeleri, işçileri sermayeye teslim etmeleri anlamına gelir. Böyle bir davranış, hiç lamı - cimi yok, çıkarcıların işçiler üzerindeki *egemenliğini sürdürmek ve hatta pekiştirmek yönünde* gayret göstermekle olur.

Oysa, sendikacıların görevi, sömürücülerin işçiler üzerindeki egemenliğini yıkmaktır. İşçiyi, ücretli köle durumundan çıkarıp, kendisi için insan yapmaktır.

Bir sendikacı, nasıl bir işveren sendikasından işçilere hayır bekleyemezse.. nasıl bir işveren sendikasına girip orada işçilerin iyiliğine çalışamazsa, işverenlerin partilerine de girip işçilerin lehine iş yapamaz. Yapmağa kalkması, akıl dışı bir davranış olur.

Bir sendikacı, sınıf bilinci ve sınıf mücadelesini bütün fırsatlardan yararlanarak geliştirmek görevindedir. Çünkü işçilerin ve diğer emekçilerin kurtuluşu buna bağlıdır. Bugün, işçiler, tamamiyle çıkarcıların tahakkümü altındadırlar. Çıkarcıların bu tahakkümünü yıkmak için işçilerin amansız şekilde mücadele vermeleri zorunludur. Oysa söz konusu sendikacıların yaptıkları iş, sınıf şuurunu ve sınıf mücadelesini köreltmektir. Bu, açıkça, işçilerin ve diğer emekçilerin kurtuluşunu engellemektedir.

Sosyalist mücadeleyi gemleyici, hatta, önleyici davranışlara girerek işçileri ve köylüleri bu düzene boyun eğer halde tutmak, bir sendikacının yapacağı iş değildir.

İşçilerin kurtuluşu düzen değişikliğine bağlıdır. Düzen değişikliği üretim ilişkilerinin değiştirilmesine bağlıdır. Yani sermayenin işçilere vurduğu boyunduruğu kırıp atmaya bağlıdır. İşçileri sermayedarların boyunduruğundan kurtarmak, giderek işçileri ve köylüleri egemen hale getirmek, sosyalizmdir. Düzeni değiştirmek demek, toplumun gelişme kanunlarına uyarak, bir soygun düzeni olan kapitalizmin yerine, işçi ve öteki emekçi sınıfların düzeni olan sosyalizmi kurmak demektir. Sosyalizme gitmeden düzen değişikliğinden söz etmek, halka karşı oyun oynamaktan başka birşey değildir.

Bir sendikacı, toplumların üzerine yığılan bütün felaketlerin kapitalist sınıfın soygun hırsından ileri geldiğini ve toplumların üzerindeki kapitalist sultayı kaldırmadan halkları kurtarmanın mümkün olmayacağını bilmek görevindedir.

Bazı sendikacılar berbat bir şartlandırılmanın etkisi altında demokrasiyi korumak için sosyalizme karşı durmanın şart olduğunu zannetmektedirler. Ve, bunlar sosyalizme karşı geldikçe demokrasiye hizmet ettiklerini sanmaktadırlar. Bu çok kötü bir yanılmadır.

Demokrasi, halkın iktidarı demektir. Halkın halk için halk tarafından idare edilmesi demektir. Oysa bugün bizde halk, çıkarcılar için, çıkarcılar tarafından idare edilmektedir. Gerçek budur. Nitekim, alabildiğine bir halk soygunculuğu, alabildiğine bir halk kandırmacılığı sürüp gitmektedir. Bu demokrasi değil plütokrasi, yani varlıklılar hakimiyetidir. Yani ağalar, beyler, bezirganlar, tefeciler hakimiyetidir.

Bu halde demokrasiye aşık sendikacılarımızın görevi, önce demokrasiyi kurmaktır. Daha doğrusu, demokrasi halkın hakimiyetini kurmak olduğuna göre, sosyalizmi kurmaktır. Çünkü gerçek demokrasi sosyalizmdir. Çünkü sosyalist düzen halk iktidarı demektir.

Bugünkü *düzeni demokrasi* diye korumaya kalkmak, çıkarcıların halk soygunculuğuna düpedüz alet olmaktır. Kapitalistlerin işçiler üzerindeki hakimiyetini sürdürmeye çalışmaktır.

Yine bazı sendikacılar, halk dolandırıcılarının yaydıkları hava içinde, *hürriyeti* korumak için sosyalizme karşı gelmenin *farz* olduğunu sanmaktadırlar. Bu da çok kötü bir yanılmadır. Hürriyet, ekonomik ve sosyal şartların insanı tutsak etmesi ve ezmesi demek değildir. Sosyalizm, ekonomik ve sosyal şartları en *mükemmel şekle getiren;* insanı *ekonomik özgürlüğe ve gelişme* hakkına kavuşturan bir düzendir. Şu halde hürriyet, gerçekte sosyalizm ile kaynaşmış durumdadır. Hürriyetin var olması için sosyalizmin var olması şarttır.

Bazı sendikacılar da adeta burjuva ağzıyla, sosyalizmin insanların yaratma kabiliyetini engellediğini ileri sürmektedir. Bu, düpedüz aptallıktır. Sosyalizm insanlara, tam bir fırsat eşitliği içinde kabiliyetlerini sonuna kadar geliştirmek imkanları bahşeder. İnsanların *bütün yeteneklerini, bütün cevherlerini* açığa çıkarır. Böylece, toplumun hızla kalkınmasını ve yücelmesini sağlar. Ve böylece, toplumu bütün kokuşmuşluklardan, bütün köhneliklerden, bütün geriliklerden çekip çıkarır.

Gerçek bu iken sosyalizme karşı böylesine realiane iddialar ileri sürülebilir mi?

Mesele iddia edildiği gibi olsa, sosyalist ülkeler görülen gelişmeleri sağlayabilir mi?

Hem sonra, sosyalizm, kapitalizmden sonra gelen zorunlu bir aşamadır. Yani sosyalizmin dünyayı sarması toplum gelişmesinin kanunudur. Açıkça görülmektedir ki, insanlar herşeyde daima daha iyiye, daha güzele, daha doğruya, daha mükemmele gitmektedir. İnsanlar kapitalizmden sosyalizme geçerken de toplum düzeninde daha iyiye gitmektedirler. Bu insanların ilerlemesidir. Buna karşı gelmek, insanlığa karşı gelmektir.

Sendikacı demek işçilerin amaçlarını savunmak için ortaya atılmış kişi demektir. Bu itibarla, sendikacı, toplumsal meseleleri derinden kavrayan ve sınıf açısından ele alan kişi olmak zorundadır. Bir sendikacının görevinin seviyesine çıkması buna bağlıdır.

ŞABAN ERİK

« SOSYALİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ »

VE BİR MİTİNG, BİR TOPLANTI

İŞÇİ BİRLİĞİ'nin Ankarada düzenlediği «pahalılığa Karşı Miting» 13 Eylül cumartesi günü saat 15 - de Cemal Gürsel Meydanında yapıldı. Pahalılığı rakam rakam ifade eden birçok pankartın yanında «Sömürüye Paydos» «Zafer İşçi Sınıfınındır» yazılı pankartlarında yer aldığı mitingde, *işçi Abdullah..., işçi Altay Kıvılcım Asistan Adil* Özkol ve İşçi Birliği Genel Başkanı Metin Gür konuştular.

Konuşmacılar, emekçilerin durumunun hızla kötüye gittiğini, geçimin hızla zorlaştığını, işçi ve emekçi sınıflar için ekmeğin aslanın ağzında olduğunu, rakamlarla anlattılar. Emekçilerin kullandıkları maddelerdeki fiyat artışının, sömürücülerin kullandığı lüks mallardaki fiyat artışına bakarak çok fazla olduğunu, gene, rakamlarla açıkladılar. Pahalılık sorununun temelinde yatan nedenin, iktidarda hakim sınıfların bulunması olduğunu, sorunun çözümünün de bu yüzden işçi ve öteki emekçi sınıfların iktidara gelmesiyle mümkün olacağını belirttiler.

Bu arada, mitingi sabote etmek niyeti ile geldikleri anlaşılan bir grup, miting boyunca devamlı yaygara kopardılar, bir araya toplanıp bağırıp çağırdılar. Sabote etmek deyince, insanın aklına, toplum polisleri ile komandolar gelir. Oysa bu kez, bunların kendileri değil, özentileri vardı ortalıkta. Mitingi baltalamaya, işçi sınıfı sloganlarının söylenmesini engellemeye çalışanlar, bu kez, her gün ne idükleri daha bir açığa çıkan «demokratik devrimci» diye geçinen gruptu. Sosyalist gelişmeyi engellemek veya saptırmak için hiç bir güçlükten kaçınmayan, bu küçük burjuvazinin sosyalist hareket içindeki «truva atları», mitingde «Sosyalist Türkiye» sloganının söylenmesini, sosyalist hâreketi bölme, parçalama ve hançerleme siyasetlerine aykırı görmüş olacaklar ki, hemen başka sloganlarla «taarruza» geçtiler. Türkiye, sosyalist olmadan bağımsız olabilirmiş gibi, veya Türkiye sosyalist olduğunda bağımsız olmayacakmış anlamına gelecek bir tarzda «Bağımsız Türkiye» diye bağırdılar ve konuşmacıları engellemeye çalıştılar. Bu, sivil toplum polisi özentilerinin çirkin provakasyon denemesi mitingde bulunanlarca nefretle izlendi.

Nitekim, Çankaya İlçesi'nin düzenlediği, 14 Eylül günlü toplantıda kendisi de demokratik devrim görüşünü savunan Münir Cerit, bu iğrenç saldırıyı şiddetle kınayan bir konuşma yaptı.

Mitingden sonra toplanan İŞÇİ BİRLİĞİ mensubu 80 arkadaş, artık maskelerin iyice düştüğüne, bu komando özentilerini komandolardan ayırmanın mümkün olmadığına karar verdiler. Bunlar, konuşmacılarının dörtte üçünün işçi olduğu, sosyalist sloganların söylendiği mitingleri, bir fiili «Sosyalizmle Mücadele Derneği» üyesi gibi basmağa kalkışabilmektedirler.

Küçük burjuva ideolojisinin etkisi ile sosyalizmi çarpıtmaya çalışan bir sapmanın, bir takım beyinleri nasıl zararlı bir tarzda yıkadığı ve sonuçla nasıl ters işlere ittiği birbirini kovalayan örneklerle her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır.

Miting basma eylemi (!) nin elebaşılarından bir dergi kurucusu, tutumları hakkında yeni örnekler vermekte gecikmemek için olsa gerek, 14 Eylül pazar günü, TİP Çankaya ilçesinde yapılan toplantıda, Türkiye'de feodal üretim ilişkileri ile feodal kalıntıların beraberce ekonomideki ağırlığının % 5 den az olduğunu, bunu bilimsel sosyalizmin ışığında incelemeler yapan bir bilim adamının ortaya koyduğunu söyleyen bir arkadaşa verdiği cevapta, strateji tesbitinde böyle rakamlara dayanmanın yersiz olduğunu söyleyerek, bunu, zaten bilimsel sosyalizmin ustalarından birinin de söylediğini iddia etti. Kendisine burjuvazinin yaptığı hesaplara elbette böyle cevap verileceği, bilimsel sosyalistlerin toplumdaki *bütün* olayları inceden inceye hesap ettikleri ve bizzat kendisinden söz edilen sosyalist önderin, bu işi 800 sayfalık bir kitap yazarak yaptığı hatırlatıldı. Fakat bilimin önünde böyle sıkışan «uydurma kanıtlara dayalı teorileri» kalbura çevrilenlerin bundan başka ne demeleri beklenebilir? Teorileri, bilimi inkâra, eylemleri işçi mitinglerini basmaya dahalı bir grup haline gelenlerin biraz takkelerini önlerine koyup düşünmeleri zamanı geçmektedir.

Yaptıkları iş, sosyalist hareket içinde iyiniyet affedilebilecek bir sapma, bir yanılgı olmaktan çıkmış *hıyanet halini* almıştır.

Önseçimlerde Aybar'la birçok ilde işbirliği yapan bu «sözde demokratik devrimciler», kontenjanların kötü ve partiyi bölecek bir şekilde kullanılmasını fırsat bilerek, bağımsız adaylar çıkarmışlar ve bunların desteklenmesini istemeye başlamışlardır. Aybar hizbinin kontenjanları hiçbir objektif ölçüye, parti yararına, partinin içinde bulunduğu duruma bakmadan, sadece, menfaat dağıtarak adam tavlama ve ne olursa olsun oy getirme ölçülerine göre dağıtması elbette hatadır. Ama, buna karşı partiye verilecek oyları bölmek, böylece partinin az oy almasına, giderek az milletvekili çıkarmasına sebep olmak bundan daha vahim bir hatadır. Bu, partiyi kendi çıkarlarının bir aracı gören ikinci bir grubun yapacağı iştir. Namusla, parti çıkarını düşünmekle, sosyalistlikle bağdaşamaz. Parti bugün yetersiz ellerdedir. Doğru. Ama parti bugün, hakim sınıfların ve halkın gözünde sosyalizmin temsilcisidir. Sosyalist hareketin ve demokratik hakların en büyük güvencesi *partinin gücünün çokluğudur. Oyları azalmış, milletvekili* sayısı düşmüş bir parti, sosyalist hareketin halk gözünde itibarını yitirmesine, hakim sınıfların bundan da yararlanarak sosyalist hareketi ve demokratik hakları tasfiyesine en büyük kolaylığı sağlayacaktır. Bu sonucu görmemek mümkün değildir. Bunu, seçilecek adaylar kimlerdir? Sosyalist olmayan bu adamların seçilmesini önlemek gerekmez mi, diye haklı göstermeğe kalkışmak bir aldatmacadır. Bu düşünce tarzı, ya küçük burjuva dargörüşlülüğünün ya da bilerek sosyalist hareketi zayıflatma, partiyi yıkma isteğinin belirtileridir. Küçük burjuva dargörüşlülüğüdür. Çünkü, partiyi sadece milletvekillerinden ibaret görmektir. Partinin zayıflamasının öteki sonuçlarını görmemektir. Bilerek yapılıyorsa, o zaman partiyi yıkma ve sosyalist hareketi zayıflatma yönünde bir davranıştır ve tabii başarılıdır. Hakikaten, seçimlerden perişan bir halde çıkmış parti, hakim sınıflar için vurulması kolay bir hedef olacaktır. Sosyalizme hücum, zaten itibarsız, halkın güven göstermediği kimselere hücum şeklini alacaktır.

Bütün bunlar geniş ve ayrıntılı bir şekilde Çankaya toplantısında anlatılmıştır. Ama «sözde demokratik devrimci», gerçekte parti yıkıcısı olan bu kimseler bildiklerinden şaşmamışlardır.

Çankaya toplantısında sosyalistler «demokratik devrimci» lerin tutarsızlıklarını sayıp dökmüşler, hareketlerinin ölüme veya hiyanete mahkûm olduğunu açıkça ortaya koymuşlardır. Parti yıkıcılığında, bunların Aybar hizbinden hiçde aşağı kalmadıklarını örneklerle göstermişlerdir. Bütün bunlara verecekleri tutarlı bir cevapları olmayan «komando taslakları» gürültü çıkarmak, kavga çıkarmak ve toplantıyı sabote *etmek yolunu seçmişlerdir.*

Kendilerine, hakim sınıfların uydurması olan «sınıflararası denge» sloganını ilerici slogan olarak ilân etmelerinin hesabı sorulmuş, böyle bir şey söylemediklerini iddia ettiklerinde, İşçi - Köylü gazetesinin 5. sayısının birinci sayfasına bakmaları söylenmiştir. «Proleter sosyalist» adını kulanmaya yeltenenlerin, işçi, köylü hareketini nasıl saptırmaya çalıştıklarının bir somut örneği de bu olmuştur. Diyalektik çelişkiyi mantık çelişkisi gibi anlayıp, işçi mitinglerini basınca, kendilerini «proleter sosyalist» sananlara bunun da hesabı sorulmuş ve kuru bir gevelemeden başka cevap alınamamıştır.

Gerek Aybar hizbinin, gerekse küçük burjuva hareketinin sosyalist hareket içindeki temsilcileri «sözde demokratik devrimci» lerin, sosyalizme ve emekçi sınıfların kurtuluşuna aykırı, partiyi bölücü ve yıkıcı davranışları karşısında uyanık olmak, partiyi desteklemek, yıkıcıların oyunlarını gün ışığına çıkarmak, sosyalist hareket içindeki «Sosyalizmle Mücadele Derneği» üyelerini her fırsatta sergilemek ve bunlara karşı doğru teori ve eylemi ortaya koymak sosyalistlerin temel görevlerindendir. Çankaya toplantısında bu yapılmıştır.

Birer gün arayla yapılan iki toplantı, işçi ve öteki emekçi sınıfların ve TİP nin dostunu ve düşmanını açık seçik ortaya koymak bakımından yararlı olmuştur. Sosyalistler hareket içindeki sapmaları bir daha teşhis etmiş ve bunlara karşı mücadelede bilenmişlerdir.

BİLİRKİŞİLER ve TCK'nun 142 nci MADDESİ

UĞUR MUMCU

Bilirkişilik, *Ceza Muhakemeleri Usulü* Yasasının 65 inci maddesinin gerekçesinde şöyle tanımlanmaktadır «..Ehlibre, ilim ve fenne, sanat ve ihtisasa taalluk eden mevat hakkında itayı rey ve beyanı mütealâ ile mükellef..vd.» Yani, ceza kovuşturmasında, yargıcın bilgisi dışında kalan suç konusu olay ve ispat araçlarından uzmanlığa bağlı teknik sonuç çıkaran kişiye bilirkişi denilmektedir. Bilirkişi bu özelliği ile yargıcın yardımcısı sayılmaktadır. Örneğin bir cinayet davasında, ateşli silahlardan anlayan bir uzman, sanığın şuurunun yerinde olup olmadığını tesbit edecek hekimler kurulu, ya da bir trafik suçunda trafik memuru, bir bina yıkımında sorumluluğu araştıracak İnşaat mühendisi konularına bağlı olarak bilirkişilik görevi yaparlar. Yargıç bu gibi konuların yabancısıdır. Bilirkişi görevi yargıcın yabancı olduğu konularda, suç konularında uzmanlığa ilişkin sonuçlar çıkararak yargıca yardımcı olmaktır. Yargıç, bir doktorun, *bir mühendisin, bir trafik uzmanı*ğın kendi konularına özgü bilgilerini bilemez. Ancak bir suçun aydınlatılması için, bu uzmanların bilgilerine baş vurur. Yargıç, maddî delillerin değerlendirilmesini bu bilirkişilerin vardığı sonuçlardan yararlanarak yapar. Bilirkişinin yargıca yardımcılığı bu sınırda bitmektedir. Yasada bilirkişinin yargıcının yardımcısı olması, bilirkişilerin tarafsızlığını gerektirmektedir. Ceza Muhakemesi Usulü yasasının 67 inci maddesi bu nedenle bilirkişilerin de yargıçlar gibi red edilebileceklerini belirtmektedir. Yargıçların bağımsızlık ve tarafsızlıkları hukuk devletlerinin temel gereklerinden biridir. Bir ceza yargıcının bir cinayet ya da bir hırsızlık suçunda taraf tutacağı söylenemez. Özel nedenler dışında bu tarafsızlık bilirkişiler için de doğaldır. Ancak fikir suçlarında gerek yargıçların gerekse bilirkişilerin, toplumsal düzen konusunda siyasal yargılara sahip oldukları, sosyalizm, komünizm ve faşizm konularında ister istemez *kişisel eğilimlerinin* etkisiyle karar verecekleri en azından bir psikolojik gerçektir. Hiçkimse toplumun ve eğitimin kendisine verdiği değerlerden ayrılamaz. Yargıçlar görevlerinde bağımsızdırlar. Bu nedenle toplumsal düzeni eleştiren konularda, hiçbir kuşku duymaksızın karar verebilirler. Yargıç bağımsızlığı sadece yargıca tanınmış kişisel bir ayrı*calık değil topluma tanınmış bir yargı gü*venidir. Ancak bilirkişiler, bağımsız olmadıkları gibi çoğu siyasal kanıları ile toplumda ün yapmış kişilerdir. Bu bilirkişilerin verdikleri raporlar, kişisel görüşlerinin izini taşımakta, bu raporlara dayanılarak verilen kararlarda yargı bağımsızlığı kavramı zedelenmektedir. Fikir suçlarında bilirkişilerin yargıca yardımcılığı, uygulamada yargıcın bilirkişilere yardımcılığı sonucunu doğurmaktadır.

SUÇUN UNSURLARI

Ceza hukukunda suç unsurları, maddî unsur, manevî unsur olmak üzere ikiye ayrılır. Suçun manevî unsuru, suçlunun suçu bilerek ve istiyerek işleme iradesinin varlığına hukukça verilen addır. Bu unsur, suçlunun suç işlemesindeki amaçlarına dayalı kusurlu iradesidir. Bu kusurlu irade, toplumca istenmiyen ve yasalarca suç olarak nitelenen bir sonuç yaratmıştır. Kişi kendi özgür iradesi ile zarar verdiği için belli yasalar gereğince cezalandırılacaktır. Ancak, bir sanığın cezalandırılabilmesi için, o suçun bilerek ve istenerek işlenmesi gereklidir. Bir cinayette sanık, suçunu bilerek ve istiyerek işlemişse suçuna *ilişkin madde ile cezalandırılır.* Bir suç işlenmiş ancak, suçlu o suçu kast etmemişse, ceza yasası suçu özelliğine göre başka maddeler ile cezalandırır. Suçun subjektif nitelikteki bu unsurunu araştırmak, kesinlikle ceza yargıcının görevidir. Suçlunun kusurlu iradesi ancak ceza yargıcının araştırması ve değerlendirmesi ile saptanacaktır. Bu görev dolaylı ya da dolaysız yollarla devredilemez ve bölünemez.

Suçun maddî unsuru, sanığın suç konusu eylemi ile ortaya çıkan, genellikle kişi ya da mal varlığına zarar veren bir olaydır. Bir sanık hakkında karar, ancak suç ile suçlu arasında kesin ilgi kurulduktan sonra verilebilir. Bir adam öl*dürülmüştür. Katil* yakalanmış, suç aletine el konmuştur. Bunlar suçun maddî oluşumu ile ilgilidir. Suç ile suçlu arasında kesin ilgi kurulmuştur. Bundan sonraki yargısal aşama suçlunun iradesini etkiliyen koşulları araştırmaktır. İşte bilirkişinin görevi maddî unsur ile sınırlıdır. Manevî unsurun araştırılmağa başlanmasından sonra bilirkişinin görevi son bulmak*tadır. Örneğimizde, ölüm nedeni ve ölümde* kullanılan silâh tesbit edilmiştir. Yargıç artık suçun manevî unsurunu araştıracaktır. Yargıç yardımcısı olan bilirkişiye burada kapısını kapayacaktır.

Adi suçlar için kolay olan bu ayrım fikir suçları için son derece güç ve hukuk açısından olanaksızdır. Çünkü fikir suçlarında suçun maddî ve manevî unsurları içi içe geçmiştir. Bilirkişi, ister istemez suçun maddî unsuru yanında manevî unsurunu da incelemektedir. Böylece, bu tip suçlarda, eylem ile kast yer değiştirmekte, manevî unsurun araştırmasını yargıç yerine bilirkişi yapmaktadır.

İŞLENMEZ SUÇ VE PROPAGANDA

Ceza hukukunda işlenmez suç «..bir ceza kanunu hükmünü ihlale yönelmiş olmasına rağmen, ya hareketin (vasıtanın) ihlal edilmek istenen suçu karekteri*ze eden zarara veya tehlikeyi meydana* getirmeğe elverişli olmaması, yahut mevzunun bulunmaması sebebiyle başarısız kalmağa mahkûm birdavranış» olarak tanımlanmaktadır (1) Türk Ceza Kanunun 142 inci maddesini ihlal ettiği gerekçesi ile bir yayın konusunda açılan davada önce savcı bir bilirkişiye başvurmakta, bundan sonra mahkeme üç kişilik bir bilirkişi kurulu seçmekte, bu bilirkişilere de itiraz edilmekte, böylece bir yazı konusunda bir dosyada birbirini çürüten bilirkişi görüşleri yer almaktadır. 141 ve 142 inci maddeler konusundaki Anayasa mahkemesi kararına katılmıyan bir yargıcın belirttiği gibi (2) hepside üniversite profesörü olan bilirkişilerin anlam ve kapsamlarında anlaşamadıkları bir yasa hükmünün (kanunsuz suç olmaz) ilkesini zedelemekten başka; işlenmez suç kavramını da ilgilendiren bir yönü vardır. 142 inci madde ile yasaklanan propagandadır; bu propaganda ile işçi sınıfı şiddet yolu ile bir ihtilâle *çağırılmaktadır. Bu* çağırının «yakın bir tehlike akıncısı» taşıması gerekir. Toplumun en aydın kesiminden gelen cumhuriyet savcılarının, üniversite profesörlerinin, ceza yargıçlarının propaganda olup olmadığı konusunda anlaşamadıkları bir yazı ya da kitap, toplumun eğitim olanaklarından yoksun kalmış emekçi sınıfca anlaşılacak bir etkinlik gücüne sahip ola-

maz. Ve işlenmez suçun tanımına göre «ihlâl edilmek istenen suçu karekterize eden zarar veya tehlikeyi meydana getirmeğe..» elverişli değildir. Fikir suçlarında sadece bilirkişi tayini bile cezalandırılmak istenen suçun emekçi sınıflar için propaganda gücü taşımadığının ispatıdır. Suç açık olsa, ne savcı, ne de yargıç bilirkişi seçme yoluna gitmez. Toplumda bir elit grupça anlaşılan ve ancak bu elit'in anlıyacağı kavram ve terminoloji ile yazılmış yazı ve kitaplar, Anayasanın 21 inci maddesi ile güvence altına alınmış «bilim yayma özgürlüğünün» sınırları içerisindedir.

OBJEKTİF SORUMLULUK

Ceza Kanunumuzun 45 inci maddesi cürümlerde kastın temel koşul olduğunu ancak «..failin bir şeyi yapmasının veya yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunun o fiile ceza tertip ettiği ahval müstesnadır..» diyerek, bu temel kural dışındaki istisnaları belirtmektedir. Ceza hukukunda objektif sorumluluk, bir eylem ile ortaya çıkan sonucun, suçu ve suçluyu saptadığı bir sorumluluk çeşididir. Türk hukukunda objektif sorumluluk bir istisnadır; ancak «neticesi sebebi ile ağırlaştırılan» ve «kastı aşan» suçlarla, Basın yasası gereğince yazı işleri müdürlerinin ceza sorumlulukları için kabul edilmiştir. Bu son istisna da hukukça sorumluluk ilkelerine aykırı bulunduğu için eleştirilmektedir.

Hukukta istisna ancak açık bir kanun hükmü ile getirilebilinir. Fikir suçları ceza hukukundaki kast kurallarının bir istisnası değildir. Ceza hukukunun bu açık kuralına rağmen bazı bilirkişiler, sürekli biçimde, içerisinde sınıf kavramı geçen her yazıyı, komünizm propagandası kastı ile yazılmıştır gerekçesi ile, suçta kastı değil, sonucu temel olan objektif sorumluluk kavramını zorlayan yorumlar yapmaktadır. Böylece fikir suçlarında sonuç kastı tayin etmektedir.

BİLİRKİŞİLERİN BİLMEDİKLERİ

Marksist-Leninist sisteme göre her üretim biçimi belli bir sınıfı yaratır. Sınıflar arası savaş zorunludur. Bu sınıf savaşı proletarya ihtilali ile sonuçlanacaktır. Proletarya ihtilali, ancak şiddet yolu ile başarılacak ve emekçi sınıflar diktatoryası, bütün sınıfların ortadan kalkıp, sınıfsız bir toplum kuruluncaya kadar devam edecektir. Türk Ceza Kanunun yasakladığı eylem, işte bu şiddet yoluna dayanan emekçi sınıflar ihtilalidir. Bir yazının sadece sınıf esasına göre yazılmış olması, cezalandırılmak için yeter koşul sayılamaz. Kovuşturma konusu yazıda ya da kitapta, emekçi sınıf ihtilali propaganda edilmeli ve bu ihtilal sonrası kurulacak diktatoryanın bütün sınıfların ortadan kalkacağı bir aşamaya kadar sürdürülmesi kast edilmiş olmalıdır. Bu unsurlar saptanmadan, Rus ihtilalinin kuram ve eylemcisi Lenin'in Marksist-Leninist bulmadığı düşünceler, Marksist-Leninist ilkeler kapsadığı iddiası ile cezalandırılmaktadır.

Böylece 142 inci madde ile yasaklanan kapsam, komünizm olmamaktadır. Komünizme, Marksizm ve Leninizme bu doktrinin kurucuları ve uyguluyucuları dışında bir anlam ve kapsam vermekle, Türk Ceza yasasının yasaklamadığı fikirler kovuşturulmakta ve sanıklar tutuklanarak ceza evlerine yollanmaktadır.

Kaldıki Türk Ceza Yasasının 141 ve 142 inci maddelerinde ise yasaklanan 1 — Bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakküm kurması, 2 — Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak 3 — Memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek 4 - Devletin hukuki nizamlarını topyekûn yok etmek eylemleridir. Türk Ceza Yasası Türk toplumunun yasasıdır. Soyut kavram ve suçlamalar ceza konusu olamaz. İlgili maddelerde «Türk burjuva sınıfının Türk emekçi sınıfının ihtilali ile ortadan kaldırılması ve Türk devletinin siyasal ve toplumsal temellerinin yıkılması» yasaklanmaktadır. Bu maddeyi böyle yorumlamayınca, örneğin Türk Ceza Yasasının 159 uncu maddesiyle yasaklanan, cumhurbaşkanına, hükümete, parlementoya yapılan hakaretlerde uygulanan cezayı herhangi bir ülkenin cumhurbaşkanına hükümetine ve parlamentosuna yapılan hakaretler içinde uygulamak gerekir. Oysa bu madde ile sadece Türk cumhurbaşkanına, Türk hükümetine, Türk parlamentosuna yapılan hakaretler cezalandırılmaktadır.

Türk Ceza Yasasının yasakladığı eylemler ise ancak Türk proletarya sınıfının Türk burjuva sınıfına karşı ihtilali propaganda eden eylemleridir. Yoksa, soyut burjuva - proleter ilişkilerini anlatan bilimsel eserler ya da Rus, Çin, Küba ihtilallerini inceliyen eserler 142 inci maddenin kapsamına girmezler. Çünkü, örneğin Rus ihtilali ilgili bir yazı ya da eserde, Rus proletaryasının Rus burjuva sınıfı üzerinde kurduğu diktatorya anlatılmakta, Çarlık Rusyasının siyasal ve toplumsal temellerini yıkan ihtilal hikâye edilmektedir. Çin ve Küba ihtilalleri üzerinde yapılan araştırma ve incelemeler de aynı özellikleri taşımakta ne Türk proleteryası ne de Türk burjuvası ile ilgili hiçbir söz ve belirti taşımamaktadır.

Oysa, Türkiye'de bilirkişiler artık tarihin belli bir aşaması olarak kabulu zorunlu olan Rus devrimi ile ilgili her türlü araştırma ve çeviriyi 142 inci maddenin kapsamına sokmuşlardır. Oysa bu olaylar ve bu olayların kahramanlarınca o tarihte söylenmiş sözlerin ve ileri sürülmüş fikirlerin soyut olarak bugün ancak bir tarihsel önemleri vardır. Eğer her tarihsel olay, bir benzetme yapılarak uygulanmaya çalışılır endişesi, yasaların bu türlü uygulanmasını gerektiriyorsa; bu durumda, emekçilerinde katıldığı 1789 devriminden ya da ihtilal yolu ile başarılmış her hangi bir devrimden söz etmek de suç sayılacaktır.

SAVCILARIN TUTUMU

Ceza Muhakemeleri Usulu Yasasının 66 maddesine göre kural olarak, bilirkişilerin seçimi ve sayısının saptanması ancak yargıç tarafından yapılır. Ancak hazırlık soruşturmasında geçikmesinde zarar bulunan yerlerde bilirkişilerin seçimi

Demokrasilerde fikir suçu kavramına rastlanmaz. Fikir ve suç birbiri ile bağdaşmaz kavramlardır. Hukuk önünde düşünceler zararlı ya da zararsız olarak ikiye ayrılamaz. Ayrılabiliyorsa, bu demokrasinin hukuku değildir. Doğru fikir yanlış fikir vardır. Bunların doğruluğu ve yanlışlığı, demokratik ortamlarda tartışılır. Fikir suçu kabul edilince, bunun anlam, kapsam ve sınırı saptanamaz. Tarihin bir devrinde suç olan, bundan sonraki devrede bir temel hak olabilir.

savcılarca da yapılabilir. Yasa burada çok dikkatli bir ifade kullanarak ancak «tehirinde mazarrat bulunan yerlerde» savcıya olağanüstü bir yetki vermiştir. Fikir suçlarında bu olağanüstü yetki olağan bir görev olmakta, cumhuriyet savcıları, hakkında dava açacakları yazı ya da kitabı bir bilirkişiye yollamakta, iddiayı bu bilirkişi raporuna dayatmaktadırlar. Fikir suçları genellikle yayın yolu ile işlendiklerinden, suç delillerini ve suçluyu elden kaçırma gibi bir tehlike yoktur. Dava açılır, yargıç gerek görürse bilirkişi seçer. Yabancı dilden kitap çeviren birçok aydın bu yolla tutuklanmaktadır. Oysa bu yolla alınan bilirkişi raporlarının dosyada hukuksal bir kanıt sayılmaması gerekir. Tutuklamanın gerek Anayasanın 30 uncu maddesinde saptanmış koşulları gerekse Ceza Muhakemeleri Usulu Yasasının 104 üncü maddesi gereğince bir ceza değil bir tedbir olmasına rağmen, usulsuz bilirkişi raporuna dayalı tutuklama istemi, bir kanunsuzluklar zinciri olarak devam etmekte ve fikir suçu sanığı yasalara aykırı biçimde tutuklanmaktadır. Savcı, anayasanın kitap toplantılmasına ilişkin 24 maddesine karşı, Ceza Usulunde «zabıt ve aramayı» öngören 86 ıncı maddeyi ileri sürerek suç konusu olduğunu ileri sürdüğü kitapları da toplatabilmektedir. Bu yolla yazarı ya da yayınlayanı tutuklanmış, kitapları toplanmış bir çok dava beraat ile sonuçlanmış ancak bu anayasa dışı uygulamalar, yine de süregelmiştir.

Demokrasilerde fikir suçu kavramına rastlanmaz. Fikir ve suç birbiri ile bağdaşmaz kavramlardır. Hukuk önünde düşünceler zararlı ya da zararsız olarak ikiye ayrılamaz. Ayrılabiliyorsa, bu demokrasinin hukuku değildir. Doğru fikir yanlış fikir vardır. Bunların doğruluğu ve yanlışlığı, demokratik ortamlarda tartışılır. Fikir suçu kabul edilince, bunun anlam kapsam ve sınırı saptanamaz. Tarihin bir devrinde suç olan, bundan sonraki devrede bir temel hak olabilir.

1) Alacakaptan Uğur, İşlenmez Suç, s. 1

2) 25 Temmuz 1967 tarihli Resmî Gazete s. 12 - Yargıç Şemsettin Akçaoğlu'nun karşı oy yazısı (Muhalefet şerhi).

TÜRKİYE İŞÇİ

EMEK'in 8. sayısında, kontenjan konusundaki görüşlerimizi açıklamış ve özet olarak Partimizin bugün içinde bulunduğu şartlar dolayısıyla bu defaya mahsus olmak üzere kontenjan kullanılmaması gerektiğini belirtmiştik. «Bugün 23 kontenjanın kullanılması... seçilecek milletvekillerinin küçük bir kısmının değil fiilen tamamının merkezden tayini sonucunu doğuracaktır ki, bu her hal ve şartta kabul edilmiyecek bir sonuçtur. Kaldı ki, Partimizin bugün içinde bulunduğu buhranlı dönemde kontenjanların..., Parti içi partizanlık aracı olcağı şüphesi hiç bir şekilde zihinlerden silinemeyecektir.» Bu önerimizin tamamlayıcı bir şartı da, ön seçimlerin dürüst bir şekilde yürütülmesi için Genel Merkezin tedbirler almasıydı. «Ancak yukarda belittiğimiz hususların gerçekleşebilmesi ön seçimlerin sıhhatli bir şekilde yapılmasına bağlıdır. Bunun ön şartı, Partinin, henüz sosyalist ahlâk ve disiplinin yeteri kadar yerleşmemiş olmasından, menfaat veya bilgisizlik sebebiyle alet olarak kullanılabilecek kimseler bulunabilmesinden, kendilerine parti yönetiminde önemli yerler ve yetkiler verilmiş kimselerin bu yetkilerini kendi kişisel çıkarları için kötüye kullanabilmeleri imkân ve ihtimalinden arınmış ve kurtulmuş olmasıdır. Şüphesiz bunların önceden sezilip önlenmesi mümkündür. Tüzük üst kademe yöneticilerine bu konuda geniş yetkiler tanımış, görev ve sorumluluklar yüklemiştir.»

Bu uyarıları Aybar grubu dikkate almamıştır. Önseçimler ve sonrası EMEK'in bu konudaki bütün endişelerini haklı çıkarmıştır.

Genel Merkez ön seçimlerin dürüst ceryanını sağlamak için tedbir almak şöyle dursun, tam tersi yönde hareket ederek, kendisine karşı olanları seçtirmemek için özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Malatya gibi illerde bilinen bütün oyunlara başvurmuş ve bu maksatla, yer yer Demokratik Devrimci denen gruplarla da fiili bir işbirliği yapmıştır. Bu olumsuz çabalar sonucu Aybar grubu, İzmir hariç diğer başlıca illerde, oyunlarının başarıya ulaşmasını sağlayabilmiştir.

Bu duruma rağmen, Genel Yönetim Kurulu' ndaki EMEK grubu, gene de kontenjanların ön sıralarda kullanılmamasında ısrar etmiş ve sonuna kadar bu tutumunu sürdürmüştür. Çünkü kontenjanların Parti teşkilatını bütün bütün dağıtıcı ve bölücü bir şekilde kullanılacağı açıktı. Nitekim, böyle de olmuş ve Aybar grubu, kontenjanları her türlü tahminlerin ötesinde hayret edilecek bir sorumsuzluk içinde, adeta rastgele bir şekilde kullanmıştır.

Gerçekten Merkez Yürütme Kurulu'nun Genel Yönetim Kurulu'na getirdiği kontenjan teklif listesinin ne Merkez Yürütme Kurulu'nun kendi arasında, ne de gösterilen kontenjan adayları ile mutabakata varılarak tesbit edilmemiş olduğu daha ilk anda, Adana için kontenjan adayı gösterilen M. Ali Aslanın bunu redetmesi ile listede adı bile bulunmayan Tarık Z. Ekinci'nin arada verilen bir önerge ile Ankara listesinin başına konulması ile anlaşılmıştır. Bundan sonra da işler çığrından çıkmış, bir gün evvel oylanıp tesbit edilen kontenjan adayları bir gün sonra tekriri müzakere ile değiştirilmiş, bazı iller için ayak üstü aday aranmıştır. Örneğin İzmir için arka arkaya üç defa aday değiştirilmiştir.

Aybar grubu, bu kargaşa içinde yalnız kendisine karşı olanları ne pahasına olursa olsun bertaraf etmek hususunda ısrarlı davranmıştır, ve bunu İzmir'de Mehmet Selik arkadaşımızın üstüne kontenjan koyarken Nazife Cemgil'in ağzından açık bir şekilde ifade de etmiştir. Cemgil, Onlar partiyi ele geçirdiklerinde bizi tasfiye edeceklerdir. Şimdi biz önceden onları tasfiye etmeliyiz. Onun için Mehmet Selik'in üzerine kontenjan konulması gerekir anlamında konuşmuştur.

Kontenjanlarla ilgili olarak ortaya çıkan bir mesele, sendikacıların kontenjanlarda hiç yer almamış olmalarıdır. Oysa Merkez Yürütme Kurulu'nun ilk sunduğu teklif listesinde Ankara, İzmir ve Kars gibi seçim şansı en yüksek olan illerin başına yalnız sendikacılar aday olarak gösterilmişti. Fakat Tarık Z. Ekinci-nin bir önerge ile Ankara listesi başına getirilmesi üzerine sendikacılar diğer yerlerden de adaylıklarını çekmişler, fakat her nedense sonuna kadar Aybar grubu ile birlikte oy kullanmışlardır. Ancak, toplantının sonunda, Parti tüzüğünün 53. maddesinin çiğnendiğini, Parti'nin İşçi Partisi niteliğini kaybettiğini öne sürerek bunu protesto için seçimlerden sonra Merkez Yürütme Kurulu'ndan istifa edip, en başından mücadeleye tekrar başlayacaklarını belirtmişlerdir. Nitekim Genel Sekreter Rıza Kuas bu kadar da sabretmemiş ve hemen orada genel sekreterlik görevinden istifa etmiştir.

Böylece tüzüğün 53. maddesi tekrar ön plana geçmiş bulunmaktadır. Bu madeye göre, «Partinin bütün organlarında görevli bulunanlardan yarısının, kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için, emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir. Yönetim organlarınca kongrelere sunulacak aday listeleri, bu esasa göre tertiplenir; Kongreler de delege ve organları bu esastan ilham alarak seçerler.»

Bilindiği gibi sosyalist bir partinin temel örgütlenme ilkesi işçi sınıfına dayanmak, işçi sınıfının parti içinde hakimiyetini sağlamaktır. Çünkü ancak bu takdirde partinin

ARTİSİ SAHİPSİZ DEĞİLDİR

sosyalist ideolojiye bağlılığı fiili bir teminat altına alınmış olur.

İşte tüzüğümüzün 53. maddesi *bu temel prensiplerin gerçekleşmesine* yardımcı olabilecek pratik bir tedbir olarak düşünülmüş ve kabul edilmiştir. Bu maddeye bunun ötesinde bir ağırlık ve mâna vermek yanlış olur. Parti, bütün eylemleriyle işçi sınıfına yönelmedikçe, sadece bu maddenin harfiyen uygulanması, partiye işçi sınıfı partisi niteliğini kazandıramaz. İşçilerin bir sınıf olarak davranışlarıyla, tek tek fert olarak davranışları bir birine karıştırılmamalıdır. Bundan ötürü, parti bütünüyle işçi sınıfının öncü bir parçası halinde değilse, emekçilerin sadece yönetici kadrolarda fert olarak ekseriyette bulunması partinin işçi sınıfı partisi olması bakımından yeterli bir garanti değildir.

53. madenin uygulamada ortaya çıkan bir önemli sakıncası da, işçi - aydın ayırımının körüklenmesine dayanak yapılmış olmasıdır. Gerçekten, bu madde işçilerin parti içinde fert olarak imtiyazlı bir durumda *bulundukları şeklinde yorumlanmış*tır. Bu ayırım ve yorum, özelikle bir yıldan beri Aybar grubu tarafından muhaliflerine karşı alabildiğine kö*rüklenmiş ve istismar edilmiştir.* Ancak her yanlış iş gibi bu da yapanların ayağına dolaşmış, ve Aybar grubu kendi kazdıkları çukura gene bizzat kendileri düşmüşlerdir.

Gerçekten kontenjanlarda istedikleri sıralar kendilerine verilmeyince bütün sendikacıların büyük infial duymaları ve topluca Merkez Yürütme Kurulun'dan çekilmeye karar vermeleri, bu konuda aldatılmış olduklarını anlamalarından ötürüdür. Sendikacıların bu davranışlarını, sadece bir kişisel çıkar meselesi olarak görmeğe imkan yoktur. Onlar, Aybar grubunun o zamana kadar geliştirdiği ve körüklediği aydın düşmanlığının en kritik bir uygulaması anında terkedilerek kendilerine direk çevrilmesini, işçi sınıfına yöneltilmiş bir ihanet olarak yorumlamışlardır. Zaten böyle olmasaydı, topluca hareket etmelerini izah etmek mümkün olmazdı. Nitekim, Rıza Kuas, bu anlamda bir demeç vererek, Partinin, Aybar grubunun davranışlarıyla işçi sınıfından uzak*laşmaya itildiğini belirtmiştir ki, bu,* şüphesiz yerinde ve doğru bir gözlemdir. Sendikacıların Aybar grubuna karşı tavır almalarının nedenlerinden birinin, teori ve eylemdeki sapma olduğunu gösteren bir başka olay ise, Maden - İş Büyük Kongresinde Aybarın konuşması sırasında Rıza Kuas'la aralarında geçen tartışmadır. Aybar'ın bütün fabrikaların devletleştirilmeyeceği yolundaki sözlerine Kuas, devletleştirileceğini söyleyerek karşı çıkmıştır.

Parti merkez yönetimine hakim bulunan Aybar grubunun, kontenjanlar dolayısıyle Partiyi daha da bölücü, dağıtıcı eylem ve kararları, beklenilmeyen bir davranış değildi. Bunlar, Aybar ve grubu'nun bir yıl kadar evvel su yüzüne çıkmış olan Sosyalist teoriden ayrılmış olmalarının uygulamaya yansımaları, yani pratikteki tezahürleridir. Bu durum karşısında Partili Sosyalist arkadaşların en yapmamaları gereken şey, «*bu iş burada biter*» deyip Partiden ayrılmak, ya da küsmek ve bir kenara çekilmektir. Böyle yapmak, papaza kızıp oruç bozmağa benzer. Ya*pılacak tek doğru iş, önümüzdeki* büyük kongrede Partiyi tekrar ve daha ileri bir düzeyde Sosyalist niteliğine kavuşturmak üzere ona sahip çıkmak ve bu yönde çalışmaktır. Bunun için de, Partili Sosyalist arkadaşların önümüzdeki ilçe ve il kongrelerinde ve dolayısıyla büyük kongrede çoğunluğu sağlayacak şekilde çalışmaları gerekir. Bu amaca ters düşen her türlü hareket yani Partiden kopmalar ya da küsmeler yanlıştır.

Hele seçimlerde, ne kadar haklı olursa olsun, kişisel nedenlerle partinin gücünü sarsacak şekilde davranmak, son derece zararlı sonuçlar verecektir. Bu arada, bağımsız adaylık koymak, ya da bağımsız adayları desteklemek gibi ciddiyetten uzak ve yıkıcı girişimler, neresinden bakılırsa bakılsın yanlıştır. Ancak Partiden tam anlamıyla umut kesildiği zaman başvurulması düşünülebilecek yollara başvuranlar, ciddi bir şekilde Partiye sahip çıkmak iddiasında bulunamazlar.

Bugün Türkiye İşçi Partisi, içinde sosyalist elemanları yoğun bir şekilde barındıran tek siyasi kuruluştur. Yapısı yeniden sosyalist özünü kazanmasına son derece elverişlidir. Aybar grubunun davranışlarını partili arkadaşların büyük bir çoğunluğunun beğenmediği, önseçimler sonrası tepkilerle daha da iyi ortaya çıkmıştır. Bütün bunların yanında Türkiye İşçi Partisi halkın gözünde sosyalizmin biricik ve somut temsilcisidir. Partili sosyalist arkadaşlarımızın, bütün bu ve benzeri gerçekleri gözönünde tutarak Partiye her zamandan daha çok sahip çıkmaları gerekir.

Türkiye İşçi Partisi, sahipsiz değildir. Bunu, bilimsel sosyalizmden sapma yolundaki anlaşılması *nispeten güç davranışların olağan* ve olağanüstü Büyük Kongrelerde büyük tepkilerle karşılanmış olması da açık bir şekilde ispatlamıştır. Bugün, bilimsel sosyalizmden sapmanın nasıl sonuçlar doğurduğu bütün Partililerin kolayca anlayacağı bir açıklığa kavuşmuştur. Geçen yıl bilimsel sosyalizmi partiye yeniden hakim kılmak için başlamış bulunan hareket, her geçen gün güç kazanmaktadır. Sosyalizmle hiç bir ilgisi bulunmayan davranışlarıyla Aybar grubunun bundan böyle Partiyi elinde tutması söz konusu bile olamaz. Partili arkadaşların uyanık, bilinçli ve etkin çabaları ile, Sosyalist mücadelenin ana örgütü sosyalist kimliğine mutlaka kavuşturulacaktır.

EMEK

DEVRİM ve

- M. BELLİ'NİN TARİHİ

MEHMET SELİK

Okuyucunun hafızasını yoklayarak hatırlayacağı ya da bu serinin ikinci yazısına şöyle bir göz atarak göreceği gibi, «Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de toprak reformunun acil bir mesele olarak ortaya çıkmasına ve öneminin anlaşılmasına engel olan... önemli bir başka faktör de,» Mihri Belli'ye göre, «yavaş işleyen adli mekanizmadır.» Belli'nin, tek dayanağı kendi çocukluk hatıraları olan, bu diğerleri gibi orijinal görüş veya iddiasına göre, «adli mekanizmanın yavaş işlemesi, tarla işgallerini kolaylaştıran bir durum yaratmaktadır. ... Bu durum, topraksızın ya da az topraklının lehine çiftlik sahibinin aleyhine bir durumdur.»

Şimdi bu ifadeyi şöyle anlamak *yanlış olmasa gerek : Devlet*, yani devlet kudretini ellerinde tutan Kemalistler, adli mekanizmanın yavaş işlemesine göz yumarak veya bunu kasden yavaş işleterek, bir ölçüde kendiliğinden bir toprak bölüşümünün gerçekleşmesini, topraksız veya az topraklı köylülerin büyük çiftlik beylerinin topraklarına el koyarak arazi sahibi olmalarını sağlıyorlardı.

Böyle bir durum, bir defa, belli bir anlamda, devlet kudretinin kullanılamaması veya daha doğrusu kötüye kullanılması demektir. Bu, en azından, devlet olma, devlet kudretini kullanma mantık ve gerekçesiyle *bağdaşmıyacak bir durumdur*; bir anarşidir. Oysa bilindiği gibi, burjuva devleti özel mülkiyet müessesesi üzerine kuruludur; ve özel mülkiyeti korumakla görevli ve sorumludur.

İkinci olarak, «adli mekanizma» iddiası doğru kabul edilse bile, bunun yavaş işlemesinden niye yalnız topraksız ve az topraklı köylüler büyük toprak sahiplerinin aleyhine yararlanmış *olsunlar? Büyük* çiftlik beyleri aynı imkândan (eğer adli mekanizma devrin iktidarının iradesi dışında yavaş işliyorsa, herkes için ve herkese karşı yavaş işliyor demektir) az topraklıları bütün bütün topraksız bırakacak şekilde, yani bunların ellerindeki bir avuç toprağı kendilerininkine katmak için yararlanmış olamazlar mı? Köylü mü beye, bey mi köylüye karşı daha güçlü durumdadır?

Üçüncü olarak, «toprağın bolı» (Rum ve Ermenilerden kalan topraklar, Hazineye ait olan arazi) «nüfusun kıt» olduğu bir zamanda köylü niye bunlar dururken ille de sahipli toprakları işgale kalkışsın? Buna karşılık, büyük toprak sahibi beylerin işgal edilebilecek hazine arazisine ve küçük köylünün toprağına el koymak istemelerinin, arazilerini genişletmek hırs ve arzusu dışında, önemli bir ekonomik sebebi olabilirdi. *Nüfusun nisbeten kıt* olduğu bir sırada köylünün kendine yetecek kadar toprağa sahip olması halinde, büyük toprak sahipleri topraklarını (işçi, ırgat, kiracı, yarıcı, vb. olarak) işleyecek iş-gücünü nereden bulacaklardı? Toprak büyüklüklerinin oransız bulunduğu her zaman ve yerde ve özellikle de nüfusun kıt olduğu ve insan yerine makine kullanma imkânı olmadığı hallerde, bir kısım köylünün mutlak olarak «boş» olması, yani kendisine yetecek kadar toprağa ve bunu işleyecek araca sahip olmaması gerekir. Aksi halde, toprağa sahip bulunmanın anlamı olmaz.

Dördüncü olarak, 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanunun genel olarak mülkiyete ve arazi mülkiyetine ve özel olarak müruru zaman yoluyla toprak iktisabına dair hükümleri acaba kimlerin yararına olan hükümlerdir?

Beşinci olarak, Medeni Kanunun arkasından gelen (1933 tarihli) «Gayrimenkule Tecavüzün Define dair Kanun» aşağıya aldığımız hükmü ile, gayrimenkulü tecavüze uğrayan mal *sahibini, «adli mekanizmanın* yavaş işlemesi» nden hiç bir zarar görmeyecek şekilde, tecavüzün vaki olduğu anda idare marifetiyle derhal koruyordu :

«Bir kimsenin yedinde bulunan gayrimenkule başkası tarafından tecavüz ve müdahale olunarak ihdasiyet ettikte vilâyette vali, kazada kaymakam ve nahiyede nahiye müdürü tarafından, bu tecavüz def ve eski hal iade olunur.» (Mad. 1.)

Görülüyor ki, M. Belli, bu iddiasını da ileri sürerken, ne bir kaçını yukarıda sıraladığımız sorulara benzer soruları aklına getiriyor ve ne de biraz sonra üzerinde duracağımız gerçeklerden haberdar görünüyor. *Böyle olunca da (okuyucu* lütfen mazur görsün), sadece atıyor; işine nasıl gelirse öyle atıyor! «Kafadan atıyor, «Kitaptan atıyor!

Küçük (ve orta) köylü, yani «geniş köylü kitleleri,» buğday (ve diğer tarım ürünleri) fiyatlarının düştüğü buhran yıllarında, M. Belli'nin göstermek istediğinin tam aksine, daha evvel belirttiklerimizden başka sebeplerle de perişan olmuşlardır. Şimdi, kısaca bunları göstermeye çalışalım.

Küçük (ve orta) köylünün Devlete ödemek zorunda olduğu (arazi vergisi, sayım vergisi, yol vergisi gibi) vergiler, resmi yarı resmi kurumlara (Ziraat Bankası ve Kooperatiflere) ve özel kişilere (tüccar ve murabahacılara) ödemek durumunda olduğu ana para ve faiz borçları bu «başka sebepler» dediğimiz şeylerin başında gelir.

ARAZİ VERGİSİ

«Yeni Türkiye iptidai bir vergi olan ve aynen alınan aşarı kaldırdı, buna mukabil arazi vergisini artırdı. ...Yalnız kıymet üzerinde alınan arazi vergisinin de her bakımdan elverişli bulunduğu iddia olunamaz. ...Çok değerli olan araziye az kıymet biçildiği, hadi zatında değeri hiç bulunan araziye de yüksek kıymetler takdir edildiği *Anadolunun* her yakasında, *adım* başında rastlanan vakıalardandır. ... Zirai buhran başladıktan, ziraat mahsulleri fiatları düşme yönünü tuttuktan sonra da söylenen şekilde kıymet üzerinden alınan arazi vergisi pek tabii olarak düşmemiş sabit *kalmıştır*. Bu ise *ziraat* mahsulleri fiatlarının düşmesi yüzünden arazinin geliri azaldığı halde aynı vergiyi ödemesi demektir.» (Hatipoğlu, Türkiye'de Zirai Buhran, Ank., 1936, S. 76)

Demek oluyor ki, bir yandan nakden ödenmesi gereken bir verginin mevcudiyeti sahip-üretici durumundaki bütün küçük (ve orta) köylünün bu vergiyi ödeyebilmek için gerekli *parayı sağlamak üzere* bir kısım ürünlerini de sırf bu maksatla üretip piyasaya getirmelerini zorunlu kılmakta; öte yandan, fiyatların düşmesi de aynı miktar parayı ancak daha fazla ürün satarak temin etmek zorunda kalmalarına sebep olmaktadır. Ayrıca, «buhran başladıktan sonra, ziraat mahsullerinin fiyatları düşünce, arazi fiyatları da düşmüştür; hatta arazi fiyatlarındaki düşüş bazı yerlerde pek ölçüsüz olmuştur. Meselâ Adana mıntıkasında evvelce dönümü 20-25 liraya giden arazinin beş liraya hatta 2-3 liraya kadar indiği tesbit edilmiştir. Arazi fiyatları böyle tepesi üstü düştüğü yıllarda da eski takdir edilen kıymet üzerinden vergi alınmıştır. ... arazi vergisi buhran yıllarında ... büyük bir yük olmuştur. ... bazı çiftçilerin yalnız vergisini ödemek şartiyle, arazilerini başkalarına işletmeye bırakmak veyahutta büsbütün elden çıkarmak istediklerini tesbit etmiş bulunuyoruz.» (Aynı eser, s. 77)

SAYIM VERGİSİ

«Sayım vergisi çiftçinin hayvanları için ödediği bir vergidir, baş üzerinden alınır. ...alınmasında ham hasıla bile ölçü değildir; ... sayım vergisi bütün hayvanlardan alınmaya başlanmış ve vergi miktarları da yükseltilmiştir. ... 1929 senesinde *tekrar yükseliyor* ve bu 1932 yılına kadar sürüyor. Halbuki

KARŞI DEVRİM (6)

DEĞİŞTİRME ÇABASI

bu yıllarda canlı hayvan fiyatları ve hayvan mahsulleri fiatları duraksız düşüyor, 1932 yılında sayım vergisindeki azalma ise hayvan mahsulleri fiyatlarındaki düşüşü karşılayacak bir nisbette *değildir*. Koyundan 50 kuruş sayım vergisi alındığı yıllarda koyun fiatları 200-300 kuruşa düşmüş bulunuyordu. Keçiden 50 kuruş sayım vergisi alındığı yıllarda 100-150 kuruşa keçi satılıyordu.» Bunun tabii bir sonucu olarak, hayvan sahipleri,» vergiyi ödeyebilmek için demirbaşını satmağa mecbur kalmışlardır. ... Orta Anadolunun *birçok yerlerinde bazı* hayvancılar yalnız vergisini ödemek ve sonradan demirbaş iade etmek şartiyle sürülerini kullanacak kişiler aramaya başlamışlardır.» (S. 77, 79)

Ayni konuda, İ. Hüsrev (Türkiye Köy İktisadiyatı, Ank., 1934, S. 145) şunları söylüyor:

1929 senesinde okkası iki buçuk lira eden tiftik şimdi aşağı yukarı mahallinde otuz kuruştur. Halbuki hayvanın yalnız vergisi 40 kuruş tutmaktadır ki, köylü vergiyi verebilmek için hayvanın mahsulünü değil kendisini satmaya mecbur oluyor.»

YOL PARASI

«Yol parası da çiftçinin doğrudan doğruya ödediği vergilerdendir. ... Ziraat mahsulleri fiyatlarının düşmesine ve köylünün gelirinin azalmasına rağmen çiftçi yol parasını eskisi gibi ödemekte devam etmiş ve kriz yıllarında bu vergi de çiftçi için ağır bir yük olmuştur. Bunun böyle olduğunu yol parasının tahsilindeki zorluklar da isbat eder. Köylü yol parasını veremediği için, mukabilin de bedenen çalışmağı tercih etmiş, böylece de yol parası karşılığı bedenen çalışanların miktarı artmıştır.» (S. 79)

Bunlara paralel olarak, «ziraat mahsullerinin fiyatlarının *düşmesine rağmen buhran* yıllarında köylünün bilvasıta ödediği vergiler de azalmamıştır. Bunların yanında köylünün mahalli mükellefiyetleri de azalmamış, çoğalmıştır. Mektep yaptırmak, köy konakları kurmak, yeni işlerin doğurduğu ianeler, salmalar buhran yıllarında da durmamıştır. Nihayet köylü bu senelerde tayyare ianesi vermekten de geri kalmamıştır.» (S. 79-80)

ZİRAAT BANKASI, KREDİ KOOPERATİFLERİ, TÜCCARLAR, MURABAHACILAR VE KÖYLÜLER

Küçük ve orta köylü ürettiği artık-ürüne hiçbir zaman kendisi sahip olamamıştır. Köylünün içinde bulunduğu şartların sonucu olarak, «köylü işletmesinden çıkan fazla hasıla orta ticaretin eline geçiyor, 'veresiye alış veriş' münasebetleri içinde eriyip gidiyordu veya murabahacının kesesine giriyordu. *Bununla beraber* bu vaziyet krizden evvel köylü nüfusunun büyük kalabalığı tarafından pek o kadar derinden hissedilmiyordu. ... Fakat buhran bastırdıktan sonra artık köylü işinden de, kendini geçindirecek bir gündelik çıkaramamaya başladı ve zaten pek az olan sermayesine, yani ekonomik varlığının asıl cevherine el *atmak mecburiyetinde kaldı.*» (S. 81)

Türkiye'de köylü her zaman günü gününe ve borçla yaşamıştır. «Eskiden Türkiye'de *çiftçiye ödünç para verilir*, vakti gelince de çiftçi bu parayı geri verirdi. ...bu krediler daha ziyade zaruret kredileri idi. Yani çiftçi borçlarını ödemek, mahsul fena olduğu yıllarda devlet vergilerini vermek, yahutta ani beliren bir ihtiyacını kapamak için kredi alırdı. Bu krediler ise halis istihlak kredileri idi. ... Denebilirki Türkiye'de köylü yıldan yıla geri verilen ve her yıl yenilenen ödünç le yaşıyordu.» Oysa, «zirai buhran başladıktan sonra köylünün bu tarzda yaşayışı da bozuldu. Çünkü eskiden alınan *krediler, fiyat düşüklüğü* yüzünden vadeleri geldiğinde ödenemeyince, onların yenilenmesi mümkün olmadı.» (S. 89, 90)

Türkiye'de köylüye kredi verebilecek müesseseler Ziraat Bankası ve Kredi Kooperatifleri idi. Ne var ki, «Ziraat Bankasının elinde bulunan sermaye aslında Türkiye ziraatının kredi ihtiyaçlarına yetecek bir yekûnda değildir. Diğer taraftan *banka* ziraata verebileceği sermayeleri çiftçiye dağıtmamıştır. Bu sermayelerin geri dönecek taksitleri ve faizleri ödenemeyince, Banka kredi dağıtmayı daralttı. Hatta bir bakıma göre büsbütün kesti veya çok ağır kayıtlara bağladı.» Ve bununla da kalmadı, «ziraat mahsulleri fiyatları düştükten ve çiftçi borçlarını ödeyemez hale gel*dikten sonra.... eskiden verilen*lerin geri alınma çareleri aranmaya başlandı.» (s. 90)

Tam bir tüccar gibi davranmaktan geri kalmayan «Ziraat Bankası alacakları için haciz koymaya ve müzayedeli satışlar yaptırmaya selâhiyetli olduğu halde tahsilatta istenildiği kadar muvaffak olamamıştır. Buhranın ilerlemesiyle arazi fiyatlarının düşüşü o dereceye varmıştır ki vaktiyle değerlerinin üçte biri veya nisbetinde borçlanmış olan mülkler bütün kıymetleriyle bu borcu ödeyemeyecek hale gelmişlerdir.» (S. 97)

Köylünün Kredi Kooperatifleri ile olan durumu, belki, bundan da kötüdür. «Ziraat Bankasının kurduğu kredi koopera*tiflerinin köylüye faideli oldu*ğu ... iddia edilemez. Çünkü kooperatiflerin ekserisinin meclisi idaresine mürabahacılar ve mutavassıt tüccarlar girerek kooperatifleri kendi menfaatlerine alet yapmışlardır. Köylü kooperatiften aldığı krediyi, kooperatif kapısından çıktıktan sonra meclisi idare azası olan murabahacıya borcuna mukabil teslim etmektedir. Kooperatiflerin mühim kısmı adeta murabahacıların teşkilâtı haline gelmiştir.

«Meclisi idarelerine kasaba tüccarlarının girmiş olduğu kooperatiflere gelince; köylü kasabada yaptığı iştira muamelelerinin bedelini kooperatif kredisile ödemek suretile Meclisi idaredeki tüccarları kazandırmaktadır. Kasaba tüccarları kooperatifler sayesinde kendilerine adeta teşkilâtlı bir pazar bulmuş olmaktadırlar.» (İ. Hüsrev, s. 150)

Köylünün tüccarlar ve para taciri murabahacılarla olan ilişkilerine gelince, «köylü için asıl kredi kaynağı tüccarlar ve şahıslardır. Hemen her köylünün şehirde, kasabada bir tüccar tanıdığı vardır. Köylü bu tanıdığı tüccardan veresiye alış veriş yapar. Esasen Türkiye'deki köylünün iktisadi felâketleri hep bu 'veresiye alış veriş' fonksiyonlarından çıkmaktadır. Köylü tüccardan, peşin ö*deyemeyeceği bütün ihtiyaç* maddelerini yıl boyunca veresiye alır. Bu alış veresiye olduğu için satılan emtia köylünün hesabından başka emtianın değerinin faizi de ayrıca hesaplanır. Yıl boyunca veresiye alışla yapılan borçlara karşı harman zamanı çiftçi mahsulünü getirip tüccara verir çiftçi tüccara önden bağlandığı için, mahsulünü daha yüksek fiyatla başka birine satamaz. Bundan ötürü alış veriş dostu, tanıdık tüccar köylünün mahsulünü en aşağı fiyatla alır; mahsulün tartılmasında hile yapar, ölçüsüz fire hesaplar, neticede köylü her yıl bütün mahsulünü verdikten sonra yine borçlu çıkar. Bu borç gelen yıla devrolunur ve bu gelen yıl içinde de alış veriş devam eder, böylece de borçlar bir biri üstüne yığılır. Buna göre köylüye asıl kredi veren şehirde, kasabada alış veriş dostu tüccardır. Maamafi tüccarın köylüye kredi vermesi hep ayniyat şeklinde olmaz, tüccar köylüye onun sıkışık zamanlarında para da verir.» (s. 90)

Köylünün ayni veya nakdi kredi aldığı kimseler yal*nız tüccarlar* değildir. «Tüccarlardan başka köylüye doğrudan doğruya ödünç para veren kimseler de vardır. Bunlar para ödünç vermekle geçinen tipik murabahacılardır ve Türkiye ziraatında cehennemi bir rol oynarlar.» Öyle ki, «Köylünün bu hususi borçlar için ödediği faiz derecesi için... hiçbir had yoktur; bu, zamana, mekana,

Sayfayı Çeviriniz

şahıslara göre değişen insafsız bir faiz derecesidir. Bu hususta yapılan araştırmalar Türkiye'de köylünün yerine göre % 25, % 20, % 80, % 100 faiz ödediğini ortaya koymuştur.» (s. 91, 73)

I. Hüsrev'in verdiği örnekler daha da korkunçtur :

«Tire'de mürabahacılar adamına göre ayda %5 ten, %12'ye kadar, bazan haftada % 5 faiz alırlar. Tire'nin meşhur bir tefecisi, 'bizim bir kuruşumuz gün de bir paraya işler' demiştir. Bu hesaba göre nizami faiz senede %9 olduğu halde murabaha faizi % 900 demektir. Konya'da faiz senede % 30-120 ye kadar çıkar. Aydın'da ayda 5 ilâ 10 dur. *Birinci ziraat kongresinin* kredi encümeni Türkiye'de murabaha faizinin vasati olarak % 80 den % 120 ye kadar olduğunu tesbit etmiştir. Murabahacılar tarafından borç olarak verilen 500 liranın, mürûru zamanla ve *tecdidi* senet suretile 5.000 liraya kadar çıktığı görülmüştür.» Bu şekilde borçlanmanın sonucu köylü için felakettir, yıkımdır. «Mürabahacılığın en yıkıcı olanı borç ödemeyince gayri menkulün tefeciye intikal edenidir.»

«Meselâ faizin %100 ila 600 olduğu Armutluda yüzbinlerce liralık bağ, bahçe, tarla gayet az bir borç mukabilinde mürabahacılara ipotek edilmiş ve onların mülkiyetine geçmiştir.

«Ordu'da faiz % 3 ilâ 7 dir. Borcunu veremeyenlerin gayri menkulünü almak adet olmuştur.»

«Giresun'da müstahsillerin mühim bir kısmı, borçlarını veremedikleri için fındık bahçelerini tefecilere devretmek mecburiyetinde kalmışlardır. Müstahsiller kendi mülkleri olan fındıklıklarda şimdi yarıcılık veya amelelikle çalışıyorlar.»

«Müstahsil, pek muztar kaldığı veya *tediye kabiliyetinin* pek düşük olduğu yerlerde mürabahacıdan ancak emvalinin kat'i ferağı senedi ile para alabilmektedir.»

«Mesela Adana'da mürabahacılar son senelerde senet mukabili filan değil doğrudan doğruya gayri menkulün kat'i ferağı suretile para ikrazını tercih etmeye başlamışlardır.»

«Mesela Edremit'te zeytin müstahsillerinin mühim bir kısmı müstakil zeytinciler olmaktan çıkmışlardır.» (s. 146, 147, 148)

İsmail Hüsrev'in veciz sözlerile :

«Bugün hem ecnebi hem millî mutavassıtlara ve mürabahacılara karşı himayesiz ve teşkilatsız olan köylü kurt talanına uğrayan bir köyün sürüsü vaziyetinde bulunmaktadır.» (s. 150)

Ama tam bir çaresizlik içinde kıvranan köylü, «bunlardan, fahiş faizle de olsa tekrar kredi almak umuduyla bu çeşit borçlarını kapamaya çalışmıştır. ... Çiftçi bu tediyelerin arazisini, istihsal vasıtalarından bazılarını *satarak*, hatta ev eşyasından bir kısmını elinden çıkararak yapabilmiştir.» (Hatipoğlu s. 97)

Peki, «köylü yaşamak için istihsal vasıtalarını kime satıyor? Elinde sermayesi, parası *olanlara. O halde* buhran Türkiye'de servet, mülkiyet kutuplaşmasına, yani iktisaden mukavim olmayan köylüye ait istihsal vasıtalarının iktisaden mukavim olan zümreler elinde toplanmasına sebep olmaktadır.» *Bir başka ifade ile*, buhranın sonucu olarak, «küçük müstahsillerin ya istiklallerini kaybederek mürabahacılara ve mutavassıtlara iktisaden bağlandıklarını yahut istihsal vasıtalarını bunlara kaptırdıklarını görüyoruz. Bu münasebetlerin bugünkü inkişaf istikameti Türk köyünde yakın bir atide büyük toprak mülkiyetinin fevkalade iktisa ve geniş bir mülkiyetsizler kitlesinin eskilere inziman edeceğini göstermektedir.» (İ. Hüsrev, s. 145, 151)

Yazımızın toprak ve köylü meselesine ilişkin kısmına küçük köylünün toprak bol nüfus kıt olduğu için, tarla işgali yoluyla toprak sahibi olabildiği için, buğday fiyatlarının düşük olması sebebile ucuz beslenebildiği için, toprak açlığı duymadığını ve Kemalistlerin de toprak reformu yapmayı bu yüzden düşünmediklerini ileri süren M. Belli'nin söylediklerinin hiçbirinin doğru olmadığını gösterdikten sonra, o yılların asıl gerçeğini özlü bir şekilde ifade eden şu gözlemle son verelim :

«Zirai mahsûlat fiyatlarının sükûtu, harici pazarların daralması *neticesi kazancın durması* köylü arasında şiddetli bir dağılma ve farklılaşma tevlit etmiştir. Diyebiliriz ki, buhran bilâ istisna bütün köylü zümreler arasında tahribat yapmıştır. Fakat en büyük darbeyi yiyen *küçük, iktisaden zayıf köylü* olmuştur.» (son zikredilen eser, s. 142)

Ama ne gam! işte bir Mihri Belli gelmiş ve tarihi «değiştirmiştir»!

Not : 10. Sayı 12. sayfadaki tablolardan üçüncüsünün üstündeki yazı «Bir litre petrol için verilmesi gereken» değil, «Bir metre pazen için verilmesi gereken» olacaktı. Düzeltiriz.

BAĞIMSIZLIK UĞRUNA SOKULAN BİR ÜLKE :

Ağustos ayının ilk yarısında cereyan eden iki önemli olay, bütün dikkatleri yine Romanya üzerinde topladı. Bunlardan biri, Nixon'un bu ülkeyi ziyaret etmesi, diğeri ise Romanya Komünist Partisi'nin onuncu kongresi idi. Bunların kısaca gözden geçirilmesi, bize, Romanya'nın izlediği politika hakkında bir fikir edinmek imkânını verecektir.

I. NIXON'UN ZİYARETİ

2 Ağustos 1969 günü Nixon'un Bükreş'i ziyareti, bloklararası ilişkileri Batı lehine değiştirmek üzere emperyalizmin giriştiği yeni bir hamleden başka bir şey değildir. Bu teşebbüsün Batılılar için başarılı olması, geniş ölçüde buna eşlik eden ideolojik saldırının hedefine varmasına bağlıdır. Bu saldırının ne olduğunu anlamak için Türkiye radyolarını dinlemek ve yerli burjuva basını okumak yeter. Bütün burjuva borazanları, Romanya'nın «bağımsızlık» çabalarını hararetle övmekte ve Nixon'un ziyaretini, bu çabalara iyi niyetli bir destek olarak takdim etmektedirler.

Bu propagandaya büyük güç kazandıran husus, Nixon'un Romanya'da gerçekten bir kahraman gibi karşılanmış olmasıdır. Her geçtiği yerde yüzbinlerce kişi, *ellerinde Amerikan ve Romen* bayraklarıyla, kendisine büyük tezahüratta bulunmuşlardır. Örneğin, memleketten ayrılmak üzere hava alanına giderken, Çavuşesku ile birlikte açık bir arabaya binmiş ve kendisine «yaşa!» diye bağıran halkı, on beş kilometre boyunca ayakta selâmlamıştır. Ayrıca, çarşıda dolaşmış, sayısız el sıkmış ve hatta halk oyuncularıyla hora tepmiştir.

Emperyalizmin başındaki adamın, sosyalist bir halkla bu kadar içli dışlı hale gelmesinin sebepleri nelerdir? Amerikan başkanının ve Romen halkının davranışlarının sebeplerini bulmak pek zor değildir. Fakat asıl güç olan, Romen yöneticilerinin esas gayelerini keşfetmektir.

Nixon'u, Yalta konferansına giden Roosevelt'ten beri, bir sosyalist ülkeye giden ilk Amerikan başkanı olmaya iten nedenler açıktır. Emperyalizm, öteden beri, «köprü politikası» adını verdiği bir politikayla, sosyalist blokun ülkelerine çengel atmaya çalışmaktadır. Son birkaç yılda, sosyalist cephenin Romanya kalesinde tereddütlü bir hava esmiştir. İşte, emperyalizm, bu fırsatı değerlendirmekte ve bir saldırı denemesine girişmektedir. Sonuç kendisi için umut verici olursa, sosyalist hattın içerilerinde önemli bir köprü başını elde etmiş olacaktır.

Romen halkının sevgi tezahüratını anlamak da zor değildir. İkinci dünya savaşından beri Romenler, Amerikan emperyalizminin ne demek olduğunu somut olarak görmemekte, duymamaktadırlar. Üstelik, bazı gerçekler kendilerinden saklanmaktadır. Örneğin, Nixon'un Asya gezisi Romen gazetelerinde anlatılmamıştır. Böylece halk, Romanya'nın hangi gerici ülkelerin *safına* düştüğünü görememiş, bu gerici ülke halklarının dahi Nixon'u nasıl tepkiyle karşıladıklarını ayrıntılarıyla öğrenememiştir. Üstelik Romen halkı, bütün Doğu Avrupa halkları gibi, barışçılığa son derece bağlıdır. Potansiyel düşmana güler yüz göstermekle Romenler, savaş tehlikesini daha da uzaklaştırabileceklerini düşünmüşlerdir. Fazlalık olarak, kendilerini böyle davranmaya çağıran bizzat komünist partisi olduğuna göre, bunda kuşkulanacak bir taraf görmemeleri kolaylıkla anlaşılır.

Ancak, hiç açık olmayan bir hareket tarzı varsa, o da Romen yöneticilerininkidir. Hem Brejnef'i, hem Mao'yu, hem de Nixon'u, hep birden bağrına basmaya kalkışan bir sosyalist lider takımının esas hedefi ne olabilir? İşte herkesin merak ettiği soru budur ve Romanya Komünist Partisi'nin onuncu kongresinin uyandırdığı büyük ilgi bu merakla açıklanmaktadır.

II. ONUNCU KONGRE

Nixon gittikten üç gün sonra, 6 Ağustos'ta Romanya Komünist partisi'nin onuncu kongresi toplanmıştır. 1915 delegenin katıldığı ve 66 ülkenin birer delegasyon gönderdiği bu kongre, Nixon'un gezisine karşı sosyalist blokun tepkilerini anlamak bakımından önemli veri-

BAĞIMSIZLIĞI TEHLİKEYE ROMANYA

CEM EROĞUL

ler sağlamıştır. Bir kere, Sovyet delegasyonunun başında sadece bir parti sekretarya üyesinin bulunması, açık bir işarettir. Zira, şimdiye kadar, «kardeş» parti kongrelerine daima Sovyet Komünist Partisi'nin genel sekreteri bizat katılmıştır. İkincisi, Çin ve Arnavutluk, temsilci göndermeyi reddetmişlerdir. Çin, sadece bir tebrik mesajı ile *yetinmiştir. Üçüncüsü,* Kuzey Kore delegasyonu, bir süre tereddüt ettikten sonra, yoldan gerisin geri memleketine dönmüştür. Bu menfi tepkilere karşılık, özellikle iki ülkenin, Yugoslavya ve İtalya'nın komünist *partileri, yüksek* rütbeli temsilciler göndermek suretiyle Romenleri tavsip etiklerini göstermişlerdir.

Çavuşesku'nun kongreye sunduğu raporda, dış politika açısından dikati çeken noktalar : Vietnam dolayısıyla Amerikan emperyalizmini açıkça zikrederek ona çatması, Sovyet Komünist Partisi ile dostluk ve işbirliğinin Romen dış politikasının esaslarından biri olduğunu belirtmesi, Çin ile iyi ilişkilere değer verdiklerini ilân etmesi, Varşova Paktı ordularıyla işbirliğini artırma arzusundan bahsetmesi ve devletleri aşan bir bütünleşmeyi reddetmekle beraber COMECON'daki işbirliğini tamamen desteklediğini bildirmesi olmuştur. Nutkun belirleyici niteliği yumuşaklığıdır. Açık amacı, Nixon'un ziyaretinden doğan öfkeleri yatıştırmaktır.

Buna rağmen, Sovyet ve diğer Doğu Avrupa delegasyonlarının eleştirilerini önlemek mümkün olmamıştır. Bunlar, sert bir dille olmasa bile, kesin olarak tutumlarını belirtmişler ve Romanya'yı, Batı'nın «köprü politikası» na karşı açıkça uyarmışlardır. Öte yandan, Arjantin delegesi de, Rockefeller'in gezisi dolayısiyle Latin Amerika'da düzenlenen protestoları anlatmak suretiyle, Nixon'a Romanya'da tertip edilen muhteşem kabul törenleriyle bir karşılaştırma yapılmasına yol açmıştır.

Romanya'nın dış politikasını aydınlatmak bakımından, kongrenin iç işlerle ilgili olarak aldığı kararları da kısaca gözden geçirmek yararlı olacaktır. Yönetici seçiminde kongrenin temel kıstası, teknik iş bilgisi olmuştur. Yani sınıf bilinci gibi siyasî kıstaslar yavaş yavaş ikinci plana atılmakta, her kademede daha çok *teknisyenler* yönetime getirilmektedir. Buna karşılık, kül olarak partinin, toplum hayatındaki yerinin kuvvetlendirilmesinde ısrar edilmiş ve partinin, sosyalist toplumun hayat mihrakı olduğu açıkça ilân *edilmiştir.*

İç işlerle ilgili olarak dikkati çeken diğer bir husus, yönetici kadroların otoritesini ve istikrarını arttırmak için alınan tedbirlerdir. Bir kere, kongerelerin toplanma fasılaları genellikle uzatılmıştır. Bundan böyle, büyük kongre beş yılda bir toplanacaktır. Tabandaki örgüt birimlerinin kongreleri dahi artık iki yılda bir yapılacaktır. İkincisi, sosyalist partilerin teşkilât ilkelerine zararlı bir yenilik getirilerek, genel sekreterin büyük kongre tarafından seçilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece, iki kongre arasında genel sekreteri değiştirmek artık mümkün olmayacaktır. Bürokratik olmakla suçlanan Sovyetler Birliğinde veya başkanlarını putlaştırdıkları için eleştirilen Çin'de bile böyle bir usul yoktur. Bu son kararla, partinin rolünü kuvetlendirmek için alınan bütün tedbirlerin esas anlamı ortaya çıkmaktadır. Bütün bu tedbirlerin gayesi, resmî basının ifadesiyle «Romen halkının en sevgili evlâdı» (!) olan Çavuşesku'nun otoritesini daha da arttırmaktadır.

Özetleyecek olursak, kongre neticesinde Romanya'nın politikası hakkında ortaya çıkan tablonun unsurları şunlardır : 1) Dış politikada hâkim olan ilkeler: bağımsızlık, egemenlik, hak eşitliği, iç işlere karışmama ve toplum düzenleri ne olursa olsun bütün ülkelerle işbirliği. 2) İç politika'da hâkim olan ilkeler: siyasî ve iktisadî sorumluluk mevkilerine teknisyenlerin getirilmesi, partinin toplumdaki yönetici rolünün güçlendirilmesi, Çavuşesku'nun rakipsiz lider haline getirilmesi. Şimdi, eldeki bu verilerle, Romen politikasını daha iyi değerlendirmeye çalışalım.

III. GİDİŞ NEREYE?

Romen politikasına yön veren yeni akım, esas itibariyle, 1964 senesinde resmen kabul edilmiş ve 1965 ile 1969 senelerindeki dokuzuncu ve onuncu kongreler tarafından onaylanmıştır. Bu politikanın temel görüşünü şöyle ifade etmek mümkündür : «Dünya siyasetinin temel birimleri milletlerdir. Bu birimlerin, kendilerine düşen görevleri yerine getirebilmeleri için tamamen bağımsız, egemen ve eşit olmaları şarttır. Benzer toplum düzenleri arasındaki dayanışma, ancak bu temel şartlar yerine getirildikten sonra göz önüne alınabilecek bir meseledir.»

Romanya'ya bu yeni politikayı gütme imkânını veren temel gelişme Çin-Sovyet anlaşmazlığı olmuştur. Romenler bu fırsattan hemen yararlanmışlar ve iki sosyalist dev arasında taraf tutmayı reddederek, sosyalist blok içindeki bağımsızlıklarını artırmışlardır. Geçen seneden itibaren ise, bir adım daha atmışlar ve sosyalist blok içindeki bağımsızlıklarını, bu blokun dışında bir bağımsızlık haline getirecek bir politika izlemeye başlamışlardır. 1968'deki de Gaulle ziyaretinin ve bu yılki Nixon ziyaretinin anlamı budur. Romenler, Sovyetlere karşı Çin kozunu oynadıktan sonra, şimdi de Batı kozunu oynamak sevdasındadırlar.

Bağımsızlığını emperyalizme yanaşarak pekiştirmeye çalışan Romanya'nın elde ettiği pratik sonuçlar nelerdir ?

Bir kere, Romenya, sosyalist blokun içinde gedikler açılmasına sebebiyet vererek emperyalizmin saldırı gücünün artması ve dolayısıyla, kendisinin ki dahil, bütün dünya ülkelerinin bağımsızlıklarının tehlikeye düşmesi ihtimalini çoğaltmaktadır. Örneğin, bugün Amerika, Çin'e ve Vietnam'a atom bombası yağdıramıyor. Küba'yı işgal edemiyor ve Doğu Avrupa'ya sömürücü pençesini uzatamıyorsa, bunun en büyük sebebi Sovyetler Birliği'nden duyduğu korkudur.

İkincisi, Romanya, Nixon'a bağrını açmakla, emperyalizmin ideolojik saldırısına da büyük kozlar kazandırmıştır. Bükreş'e ziyaretinin akşamında Nixon, «Bugün Bükreş'te gördüğüm kadar sıcak ve içten bir kabulle hiç bir zaman karşılaşmadım» diyebilmiştir. Batı basın araçları ve ajansları, bu sözleri bütün dünyaya çığ gibi yaymışlardır. Bu sözler, Latin Amerika'da olsun, Vietnam'da olsun, Amerikan emperyalizmine karşı savaşan halkların iradesine çevrilmiş ağır toplardır.

Üçüncüsü «ne şiş yansın, ne kebap» *politikasını, çok kere,* fiilen yürütmek de mümkün olmamaktadır. Örneğin Romanya, «toplum düzenleri ne olursa olsun, herkesle işbirliği yapmak» politikasının bir sonucu olarak, geçen 17 Ağustos'ta, İsrail'le, büyük elçiler seviyesinde diplomatik ilişkiler kurmuştur. Ne var ki, hemen ertesi günü Irak, Romanya ile tüm ilişkilerini kesmiştir. Diğer arap ülkeleri de buna benzer bir tutum içindedir. Bu da, Romen politikasına, gerçek hayatın verdiği çarpıcı bir cevaptır.

Emperyalizm kuvetli olduğu ölçüde, milletlerin bağımsızlığı zayıf olacaktır. Buna karşılık, sosyalizm kuvetlendiği ölçüde, gerçek bağımsızlığın şartları yeşerecektir. Bu bir toplum kanunudur. Hangi niyetlerle olursa olsun, bu kanunu hesaba katmadan politika yürüten yöneticiler, önce bizat kendi bağımsızlıklarını tehlikeye sokmuş olurlar. Romen politikası bu gerçeği unuttuğu için hatalıdır. Belçika'nın katolik ve muhafazakâr gazetesi, «Hür Belçika», «Romanya, marksizm - leninizm ülkesindeki Truva atıdır» diye yazdığında, burjuvaların Romen sosyalist yöneticilerinden daha uyanık olduklarına bakıp üzülmemek mümkün müdür?

EMPERYALİZMİN ORDULARI

● Emperyalist sistemi yaşatan kurumların en önemlilerinden biri, ordudur. Gerçi, silâhlı güçler, ilk sınıflı toplumdan bu yana, herzaman egemen *sınıfların bir aracı olmuşlardır* ama, bugünkü emperyalizmin işleyişinde «silâhın» daha da önemli bir unsur olarak yer aldığı açıkça görülmektedir. Sınıflı toplumun son şekli tekelci kapitalizm, üretim güçlerinin karmaşıklaşmasına paralel olarak, kendisini koruyacak bekçileri de mükemmelleştirmekte, onlara eski kaba görevleri yerine daha incelerini yüklemektedir.

«Silâhlı güçler» konusunda fanatizme kapılmadan, aklı başında bir değerlendirme yapabilmek için, emperyalizmin «ordu» ve «asker» kavramlarına *nasıl* baktığını bilmek zorunludur. ●

M. KUTLAY

«Yaptığımız, uluslararası çapta hiçbir şey ifade etmeyen, fakat her ülkenin kendisinin altında ezildiği ordular yaratmaktır. Her ülke kendi ordusu tarafından işgal edilmiştir» diyor Kolombiyalı devlet adamı Eduardo Santos. (1)

Bunlar, aslında, emperyalizmin silâhlı güçler konusunda bugünkü politikasını en iyi özetleyen sözlerdir.

Emperyalizmin en büyük temsilcisi Amerika Birleşik Devletleri, bir sürü geri ülke ile yaptığı askeri ittifakta, pek büyük bir özenle, «uluslararası komünizmin saldırısına karşı ordu hazırlama» kaydını koydurmaktadır. Oysa, eğer böyle bir saldırı tehlikesi varsa, Santos'un dediği gibi, Kolombiya'nın, Brezilya'nın, Pakistan'ın orduları bu çatışmada sadece gülünç bir kuvvettirler.

O halde, bu orduların beslenmesinin daha ilginç nedenleri vardır.

BİRİNCİ YOL

İnsan, son on yıl içinde, geri ülkelerde «*başarıya ulaşan*» *otuz beş kadar askeri darbeye* daha yakından bakınca, bu ilginç nedenlerin ilkini görebiliyor. Bu darbelerin büyük çoğunluğunun amacı, uyanmaya başlıyan halkların bağımsızlık ve sosyalizm gibi temel özlemlerini saptırmak üzere yönetimi ele geçirmek, ya da uyanmış ve açıkça sıcak kavgaya başlamış halkları zorla faşizmin baskısı altına alarak egemen sınıfları korumak, böylece uzun vâdede emperyalizmin çıkarlarını zedelemiyecek bir düzenin varlığını sürdürmek. İlk almaşığa, biz, «birinci yol» diyoruz.

Birçok Asya - Afrika ülkesinde, çeşitli cemaatlere, kabilelere ve dinlere bölünmüş halkların varlığı gözönüne alındığında, ülke çapında siyasi birliği ifade eden tek güç, ordudur. Bu siyasi birliğin ifadesi oluş, ordunun gücünü ve etkinliğini arttırmaktadır. Öte yandan, bu ülkelerde orduların hareketliliğini arttıran bir sebep de, subay kadrolarının genellikle dışarda okumuş, diğer ülkelerle aralarındaki derin sosyal ve ekonomik farkları görmüş seçkinlerden oluşmasıdır. (2)

Böyle bir etkin güç, sınıf mücadelesinin sıcak hale dönüşmediği ülkelerde, temel özlemleri yansıtacak tek güç olmaya adaydır. Ayrıca, bağımsızlık ve sosyalizm; Zimbabwe, Güney Afrika gibi beyaz sömürgecilerin egemen olduğu istisnalar dışarda bırakılırsa, Afrika'da iktidara gelen hiçbir gücün karşısına alamıyacağı kavramlardır.

O halde, emperyalizm için tek çıkar yol, bu orduları «emperyalizmin çıkarlarına bilerek ya da bilmeyerek yardım eder hale» getirmektir.

DARBELERİN ÜÇ ÖZELLİĞİ

Siyasi birliğin tek ifadesi olarak gözüken ve temel özlemleri yansıtma görevini yüklenmek zorunda olan bu ordulardan emperyalizmin istediği nedir? Afrikalı devrimci Zanzolo'nun, Afrika'daki askeri darbelerin ortak özellikleri hakkında söyledikleri bize bu konuda ışık tutabilir :

«Kıta'daki bütün karışıklıkların arkasında ve mahalli sınıf ve diğer farklılıkların göründüğü zamanlarda, kapitalist ilişkileri ve emperyalist etkiyi yeniden - kurmak ve uzun vâdede Afrika'yı yeniden sömürgeleştirmek için düzenlenmiş uluslararası emperyalizmin Afrika devriminin ilerici amaçlarıyla çatışan stratejisi vardır.

Askeri darbelerin yöntemi ve 'demokratik yığın katılmasının' hemen hemen hiç olmayışı, temel dönüşümleri yapacak; ve yığınları, kendi devletleri ve gelecekleri uğruna savaşmak için uyandıracak gerçek devrimci öncülerin yaratılmasını engellemektedir.

Her seferinde, emperyalistler ve yerli gericiler, yıpratıcı anti - komünizm silâhını tam olarak kullanmaktadırlar.» (3)

Zanzolo'nun söyledikleri, Afrika ordularının, emperyalizmin istediği doğrultuda *hareket ettiklerini göstermektedir. Ordu müdahaleleri*, çoğunlukla halk devrimlerinin önüne geçilmek için yapılmaktadır. Darbelerin yapıldığı ortam şudur : Zengin vurguncu tabaka ile emekçi halk arasındaki uçurum büyümekte, kentler işsizlerle dolmakta, suiistimal artmaktadır. Tam bu sırada, daha önce siyasi çatışmaların ve suiistimallerin dışında kalmış - hiç olmazsa dışında kaldığı sanılmış olan ordu yönetime el koymaktadır.

Sudan'daki son darbe dahi Zanzolo'nun belirttiği özelliklere yaklaşan bir havadadır. Darbenin lideri Gafar El Numeyri, «Sudan sosyalizmini» kuracaklarını söylemekte, «kapitalizm ve komünizmin yabancı ideolojilerini kendilerine zorla kabul ettirmeye çalıştıklarını belirterek bu gurupları eski iktidar zamanında türemiş vurguncularla aynı kefeye koymakta tereddüt etmemekte, kurmak istedikleri sistemin «asker ve ilerici sivillerden kurulu bir örgütün gene kendi kuracakları sosyalist bir halk topluluğuna dayatılması ile işliyeceğini» umud etmektedir. El Numeyri ile röportaj yapan Le Monde muhabiri, bugünkü Sudan hükûmetine «bütün solcu, hattâ aşırı solcu hareketlerin temsilcilerinin katıldığını, fakat yönetimin El Numeyri başkanlığında dokuz genç subayın elinde bulunduğunu» belirtmektedir. (4)

Kısacası, Sudan'daki darbede de «demokratik yığın katılması» yoktur ve anti - komünizm, darbenin başkanının sözlerinde şekillenmektedir. Zanzolo'nun söylediği ikinci ve üçüncü özellikleri taşıyan darbenin, tipik bir Afrika darbesi olabilmesi için herhalde birinci özelliği de taşıması gerekmektedir. İlerde Sudan darbesinin bu özelliğe de uygun olduğunu görmeyi hiç temenni etmiyoruz ama, Afrika'da son yılların acı deneylerinden sonra, başa geçen askerlerin söyleyecekleri parlak sözler de bizi pek fazla umutlandırmıyor.

Sudan'dakinden daha keskin çizgileriyle meseleyi ortaya koyan ve uyutma görevini açıkça yürüten başka darbeler ve ordular da vardır. Ve uyutma işleminin başarıya ulaşması için birinci şart, kurulan düzene «sosyalizm» demek, ama bu kelimenin başına, nerede faaliyet gösteriliyorsa, o ülkenin ya da kıt'anın adını ekleyivermektir : «Afrika sosyalizmi» gibi, «Arap sosyalizmi» gibi, «Sudan sosyalizmi» gibi.. Aradan yıllar geçtikten sonra sorulacak «neden işçiler ve köylüler hâlâ iktidarda değil?» sorularına «ee, bizim sosyalizmimiz biraz farklıdır» cevabını verebilmek içindir bu ad takma ihtiyacı.

İKİNCİ YOL YA DA «İPLİĞİ PAZARA ÇIKANLAR»

İşler, Lâtin Amerika'da çok daha değişiktir. Sınıf çatışmasının gittikçe kızgınlaştığı; A.B.D. emperyalizminin, emekçi halkların iliklerine kadar işlediği Lâtin Amerika ülkelerinde, ordulara Afrika'daki rolü oynatmak imkânsızdır. Lâtin Amerika ordularının ipliği pazara çıkalı çok olmuştur ve bu yüzden «kurtuluş havariliği» rolü, bunlara hiç uymamaktadır. (5)

Lâtin Amerika ordularının rolleri, «ordu» kavramına uyan bir niteliktedir. Bunlar, kızışan sınıf kavgasında, egemen güçlerin yanını açıkça tutmakta, faşizmin temel gücü olmaktadırlar. Tutarlı ve bütün devrimci yöntemlerden yararlanmasını bilen Lâtin Amerika devrimcilerinin karşısında ordu, tarihi ve asli görevini açıkça yapmak zorundadır. (6) Latin Amerika ordularına, bu görevlerini yerine getirmeleri için A.B.D. li «danışmanlar» tarafından karşıgerilla eğitimi yaptırılmakta, A.B.D. silâhları yağdırılmaktadır.

Eski A.B.D. Savunma Bakanı McNamara'nın dediklerine kulak verelim : «Askeri yardım yatırımımızda belki de en büyük kazancımız, seçilmiş subayları ve kilit mevkilere geçecek uzmanları kendi askeri okullarımızda ve eğitim merkezlerimizde yetiştirmemizdir... Bunlar geleceğin liderleridir, kendi askeri güçlerini yetiştirecek bilgili kişilerdir. Amerikalıların nasıl çalıştığını ve nasıl düşündüğünü Amerikalılar arasında öğrenmiş insanların önderlik mevkiine geçmeleri-

nin, bizim için değeri üzerinde durmak bile gereksiz.» (7)

Emperyalizmin sömürdüğü ülkelerin ordularına yüklediği iki tip görevi ana çizgileriyle görmüş bulunuyoruz : Sınıf mücadelesinin içinde bulunduğu aşamaya göre, ya uyutarak ya da açıkça baskı altına alarak, halkın bilinçlenip iktidara gelmesini önlemek.

BAĞIMSIZLIK VE SOSYALİZME KARŞI

Emperyalizmin egemenliği altındaki geri ülkelerde görülen bu manzaraya karşılık, *tekelci kapitalizmin kendi bölgesinde orduya* verilen görevler daha az önemli değildir. Tekelci kapitalizmin «kendi öz malı» ordularının ilk görevi, yukardan beri anlattıklarımıza oldukça benzer : Devrimci hareketleri dünya çapında bastırmak.

Tekelci kapitalizmin «çöplüğünde» kendisinden başka «horozların» ötmesini, hiç olmazsa şimdilik önliyecek tedbirler alınmıştır ve bu ordulara, böyle bir iç görev şimdilik yüklenmemektedir.

Ama, egemenlik altındaki ülkelerde, yerli ordular ezerek ya da saptırarak devrimin *hakkından gelemiyorlarsa* o zaman tekelci kapitalizmin - ve de özellikle dünya jandarması ABD nin - kendi ordularına iş düşebilir.

Aslında, Amerika'daki ve diğer tekelci kapitalist ülkelerdeki orduların en önemli varlık sebebi, sosyalist *ülkelere karşı* savaşmaktır. Ancak, bugün bağımsızlığa karşı savaş ile sosyalizme karşı savaşın özdeşleştiği *gözden kaçırılmamalıdır*. Baran ve *Sweezy*'nin bu konudaki yorumları şöyledir :

«Gerçek odur ki, emperyalist politika ve sosyalizmle savaş, eğer henüz olmamışsa, hızla, bir ve aynı şey haline gelmektedir. İmparatorluğa yönelen tehdit.. derin bir ulusal bağımsızlık özlemi ile kıvılcımlanmakta ve gittikçe daha âcil hale gelen ekonomik kalkınma ihtiyacı tarafından yürütülmektedir. (Ekonomik kalkınma) geri ülkeler tarafından, kamu işletmeleri ve kapsamlı bir plân olmaksızın, kısaca, bu ülkelerin milliyetçi devrimleri aynı zamanda sosyalist devrimler olmadığı takdirde gerçekleştirilemez.

Bu iki büyük sosyo - politik dönüşümün tek bir sürecin içinde erimesi gibi, bunlara karşı savaş da aynı şekilde birleşmektedir. Bugün Birleşik Devletler için imparatorluğunu korumak, sadece imparatorluk içinde değil, *fakat* varolduğu *her yerde* sosyalizmle savaşmaktır; çünkü, sosyalizm, özünde, herhangi bir yerdeki bir başarıdan güç kazanan *uluslararası bir harekettir*. Buyüzden, bütün devrimlere karşı çıkılmalı, onlara maddi ya da manevi olarak yardım eden bütün kaynaklar zayıflatılmalı ve mümkünse yıkılmalıdır.» (8)

TEKELLERİN HAYAT İĞNESİ

Emperyalizmin «kendi öz malı» ordularına verilen bir başka görev de, bizzat ekonomik sistemin bir unsuru olarak, tüketim yapmak ve tekelci kapitalist üretim tarzını koruyucu - geliştirici bir talep yaratmaktır. Bu görev özellikle, kapitalist cephenin silâh sanayiinde kesin söz sahibi olan A.B.D. ordusu için geçerlidir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, tekelci kapitalizmin ekonomik dalgalanmalarının büyük ölçüde *hafiflemiş* olması, bir yanıyla askeri masrafların arttırılışına kesinlikle bağlanabilir. Bugün ABD hükûmetinin *184 milyarlık bütçesinin 81 milyarı savunma* giderlerine ayrılmaktadır. (9) Ordu, özel teşebüs için ideal bir müşteridir. Sözgelimi, Boeing firması, 1951 den bu yana B - 52, B - 54 ve KC - 135 tankerleri gibi projelerden 11.818.900.000 dolar almıştır. Sadece bu işlerden dolayı kârı, 907.700.000 dolardır. (10)

Tekellerin müşteriliği görevi, tabii sadece *ABD ordusuna ait değildir*. Askeri yardımlar ve ittifaklara konan şartlarla, daha önce sözünü ettiğimiz ordular da bu görevi lâyıkıyla yerine getirmektedirler. Hattâ bunların yaptığı, çok daha «soylu» bir görevdir; çünkü arta kalan, elde kalan silâhları alıp kullanarak, ABD nin milli servetinin ziyan olmasını engellemektedirler!

SAĞA DÖN, MARŞ!

Ordunun düzenin sürekliliğini sağlaması bir başka yönden de tamamlanır. Askeri eğitim, resmi ast - üst ilişkisine, keyfi komutlara ve soru sormaksızın itaat etme ilkesine göre yürütülür. Askerlere, sınıf, otorite ve itaat kavramlarıyla düşünme alışkanlığı verilir. (11) Böylece, kapitalizmin en ince şekliyle ve büyük bir başarıyla gerçekleştirdiği «sömürülen sınıfların sömürenlere itaati» şiarının sürekliliğini korumakla görevli silâhlı insanların «yanlış» şeyler düşünmeleri engellenir. Faşizme ihtiyaç duyulduğu zamanlarda ise, düşünceleri böyle şekillendirilmiş askerler, *faşizmi uygulamak için biçilmiş kaftanlar* olarak ortaya çıkarlar.

Demek ki, «emperyalizmin ordularına» *verilen görevler şöylece sıralanabilir :*

1. Emperyalizmin egemenliği altındaki ülkelerde meydana gelebilecek bağımsızlık ve sosyalizm yönündeki demokratik halk hareketleri, ya saptırarak ya bastırarak engellenecektir. Hangi yolun seçileceğini, halk *hareketinin bilinç seviyesi ve sınıf mücadelesinin* «kızgınlık derecesi» belirleyecektir. Birinci yol seçildiğinde, iş yerli ordulara kalmaktadır. İkinci yolda ise, yerli ordular, devrimcilerle başa çıkamadığı takdirde emperyalizmin «kendi öz malı» orduları, onlara yardım edecektir.

2. Tekelci kapitalist ekonominin durgunluktan kurtulup geliştirilmesi için askeri masraflar arttırılacak, yeni silâhlar geliştirilecek, eski silâh ve malzeme de geri ülke orduları tarafından kullanılacaktır.

3. *Beyni; sınıf, itaat ve düzeni koruma* kavramıyla yıkanmış bir silâhlı insanlar gurubu yetiştirilecektir.

TANKLARIYLA TOPLARIYLA

Bu görevleri yüklenen «emperyalizmin ordularının» başarı şansı nedir?

Bu soruya cevap verirken, yeryüzündeki bütün orduların «emperyalizmin orduları» olmadığı unutulmamalıdır. Bugün dünyanın yarısında, halk orduları, emperyalizmin ordularını yere çalmışlar ya da çalmaktadırlar. Vietnam halk ordusu, emperyalizmin ordularını hergün bir kere daha kepaze etmektedir. Doğrudan karşı karşıya çatışma başladığı takdirde emperyalizmin «tankıyla - topuyla» gelmesi çok önemli değildir. «Devrim, *bir savaş değildir.. Geleneksel olarak,* devrimde silâh bakımından güçlü olanlar yenilmişlerdir.. Devrimler askeri güçle ölçülemez: *başka değer ölçüleri kullanmak gerekir.*» (12) Yeter ki devrim gerçekten halk devrimi olsun.

Ama, emekçi sınıflar adına ahkâm kesenler «tanklarla - toplarla gelseler» diye yağmur dualarına çıktıkları zaman, «emperyalizmin ordularının» başarı şansı oldukça artmaktadır. «Kurtuluş havarileri» duacıları fazla yormamakla ve egemen sınıfları da *içine girdikleri çıkmazdan kurtarıvermektedir.* Tabii, olanlar devrime olmakta, «tanklarla - toplarla» gelenlerin yaptıkları - ve hepsi de doğru dürüst bir temele oturmadığı için yarıda kalan - reformlar uyanışı geciktirmekte, bağımsızlık türküleri İngiliz gazetelerine verilen «petrol aramaya çağrı» ilânlarının gölgesinde boğulmakta, (13) ve bütün bunlar «devrimcilik» adına becerilmektedir.

---

(1) Edwin C. Lieuwen, **Arms and Politics in Latin America**(**NewYork**, 1960, s. 237 - 238.

(2) Rabotniçesko Delo, **Üçüncü Dünya Ülkelerinde Ordu ve Politika.** Sofya, 22.7.1968

(3) A. Zanzolo, **Crisis in Africa - Behind the Military Take - overs,** African Communist, No. 26, Herts, 1966, s. 18 - 19.

(4) Le Monde, **En Soudan,** 2.8.1969

(5) Ama, emperyalizm bu rolü bazı ordulara yeniden oynatmaya kalkmış : bizim her ay ad değiştiren keskin devrimcilerimiz de, İtalyan filimcilerinin kovboy filimlerinde kızılderili rolüne çıkardıkları sakallı İtalyan gençlerinden de daha fazla gerçek kimliği sırıtan bu darbeye övgüler dizmekten geri kalmamışlardır. (Övgüler için bak. Uluç Gürkan, **Peru : Bağımsızlık Yolunda Bir Ülke,** Türk Solu, No. 90, s. 10 - 11.)

(6) Şunu ayırdetmek gerekir : Venezüela'da olduğu gibi tek tek devrimci subayların güvenlik kuvetleri ile çarpıştıktan sonra kaçıp devrimci harekete katılmaları elbette baştan ayağa devrimci ve yürekli bir harekettir ama, bu hiçbir zaman o ordunun devrimci bir ordu olduğunu göstermez.

(7) Harry Magdoff, **Age of İmperialism**, *Monthly Review, Eylül 1968.*

(8) Paul A. Baran - Paul M. Sweezy, **Monopoly Capital.** Pelican Book, Suffolk, 1968, s. 204 - 205.

(9) James Reston, **Nixon : Advertisement and Politics,** International Herald Tribune, 4.8.1969

(10) Baran - Sweezy, a.g.e., s. 206.

(11) Fazla bilgi için : Thorstein Veblen, **The Theory of Business Enterprise,** NewYork, 1904, s. 391 - 393.

(12) Juan Bosch, **Dominik İhtilâli,** çev. Mehmet Oğuz, Sosyal Adalet, No. 18, (Eylül 1965), s. 24 - 26.

(13) Fazla bilgi için bak. M. Kutlay, **Emperyalizm 196 9: Bütün Ülkelerin Burjuvaları Elele,** EMEK No. 9, (25.8.1969), s. 15.

ULUSLARARASI KIZILHAÇ ŞADİ ALKILIÇ İÇİN HÜKÜMETE BAŞVURDU

ŞADİ BABA

ANKARA'DA KIZILAY GENEL MERKEZİNİN ÖNÜNE KONAN ÇELENK : ŞADİ ALKILIÇ HÜRRİYETE KAVUŞMALIDIR

7 yıl önce yazdığı, «Türkiye'nin Tek Kurtuluş Yolu Sosyalizmdir» başlıklı yazısından ötürü 55 yaşında ve ağır hasta olarak, hapiste tutulan Şadi Alkılıç için, yapılan uyarılar sonunda Kızılhaç Hükûmete başvurmaya karar vermiştir.

«Fikir Suçu» ndan ötürü, hemde çıkmasını gerektirecek kadar ağır hasta olan bir kimsenin hapiste tutulması, bütün insanlık için yüz karasıdır. Hükûmetin Kızılhaç'ın müracaatını dikkate alıp, bu insanlık dışı tutuma son vermesi gerekmektedir.

EMEK SEÇİM BÜROSU KURULDU

Seçimlerde partili arkadaşlarımıza yardımcı olmak üzere, EMEK'le bir SEÇİM BÜROSU kurulmuş ve çalışmalara başlanmıştır.

İlk olarak, EMEK çevresinde toplanan partililerin seçimler öncesinde bir geziye çıkmaları kararlaştırılmış ve kimin ne zaman nereye gideceği konusunda bir ön planlama yapılmıştır.

Ayrıca, üniversiteli sosyalist gençler de gene bu büronun denetiminde çeşitli illere gidecek ve oralarda kalarak teşkilâtın seçim çalışmalarına yardımcı olacaklardır.

SEÇİM BÜROSU, seçimlerde parti teşkilâtına ve partili arkadaşlara elinden gelen yardımı yapmak için hazırlıklara da girişmiştir.

Parti teşkilâtının istekleri de bu büro tarafından imkânlar elverdiği kadar karşılanacaktır.

Büro'nun adresi şudur : EMEK Gazetesi : Süleyman Sırrı Sok. 2/8 Yenişehir ANKARA

EMEK, belirli bir sayıda basıldığı için bütün yurtta dağıtılamamaktadır. EMEK'in aksamadan elinize geçmesini istiyorsanız abone olunuz. Bu ayrıca gazetenin mali gücünü de artıracaktır.

EMEK * Onbeş Günlük Sosyalist Gazete İki Haftada bir Pazartesi Günleri çıkar. Sahibi : Şaban ERİK * Genel Yayın Müdürü : Sadun AREN * Yazı İşleri Müdürü : Hüseyin ERGÜN * Yıl : 1 - Sayı 11 - Fiyatı : 150 Kuruş - 22 Eylül 1969

Yönetim Yeri : Süleyman Sırrı Sokak 2/8 Yenişehir/ANKARA - Tel 17 05 76 * P.K. 276 Bakanlıklar/ANKARA * Abone Şartları : 13 Sayı : 12,5 TL., 26 Sayı : 25,— TL., 52 Sayı : 50,— TL. İLAN : Santimi 25,— TL. Yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. Küçük yayın ilânları kelimesi 75 Kuruştur.

İstanbul Temsilciliği : S. Günay AKARSU Nuruosmaniye Cad. Benice Han - Cağaloğlu İstanbul * Telefon : 26 29 64 * İzmir Temsilciliği : Güner ELİÇİN, Akgerman Han 404 İZMİR * Tel : 24 986 * İstanbul Dağıtımı : Fuat BÜTE, Ankara Cad. 8 İstanbul * Tel : 27 89 49 * Dizgi ve Baskı : Baylan Basım ve Ciltevi